

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Alternativ titel | Alternative title:

Udgavebetegnelse | Edition Statement:

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Fysiske størrelse | Physical extent:

Balslev, C. F.

Luthers Catechismus med en kort Forklaring :
en Lærebog for den uconfirmerede Ungdom.

Luthers Katekismus med en kort Forklaring.

2. Oplag.

Kjøbenhavn : C. A. Reitzel, 1850

70 s.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

R

Luthers

L'abbati's man
Following at
Palstew. 2^d Ed.

3, - 424

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 38°

1 1 03 0 8 05675 3

+ REX

THE HISTORY OF THE
CATHOLIC MISSIONS

IN THE EAST

BY

JOHN GARDNER

OF THE SOCIETY OF JESUITS

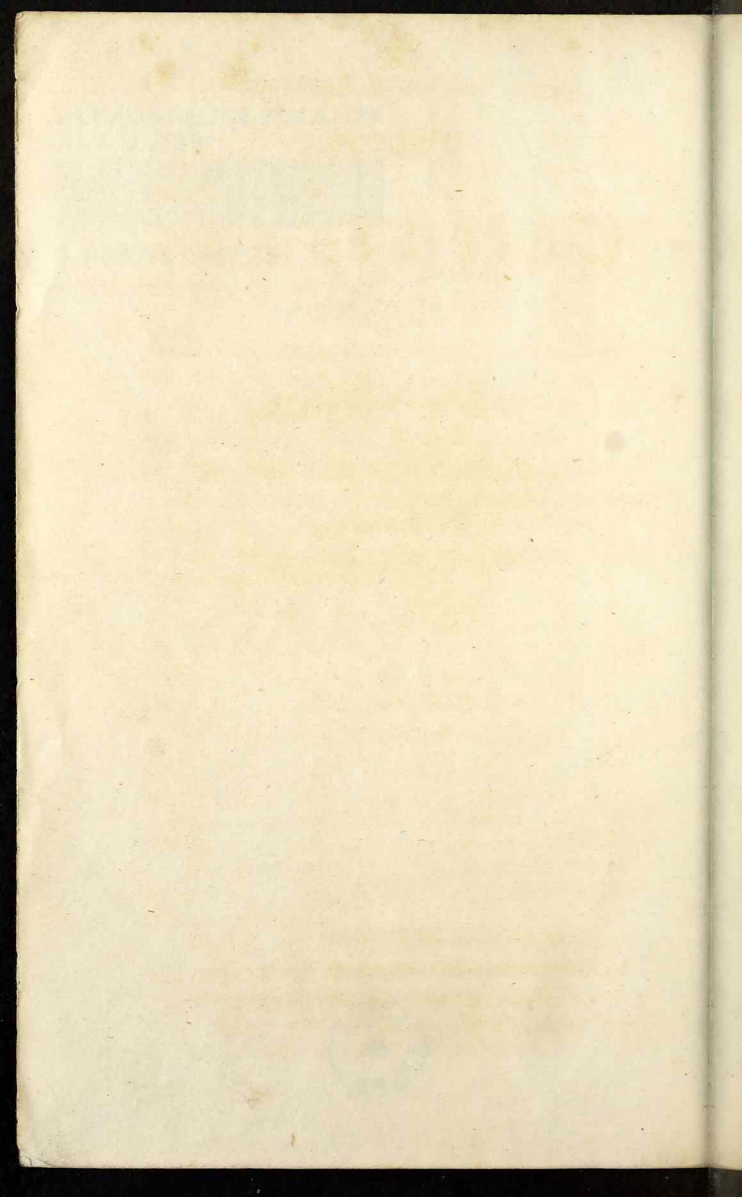
IN TWO VOLUMES

VOLUME I

THE EAST INDIES

AND

THE EAST AFRICA

Luthers
Catechismus

med

en kort Forklaring.

En Lærebog

for den uconfirmerede Ungdom.

Ved

C. F. Balslev,

Stiftsprovst og Sognepræst ved Ribe Domkirke.

Andet Dlag.

8833

Kjøbenhavn.

Hos Universitetsboghandler C. N. Reigel.

Trykt hos Kgl. Hofbogtrykker Bianco Luno.

1850.

Verzeichnis
der

in Fort Fortlana

in Fortlana

von dem hochw. Herrn

von

von

von dem hochw. Herrn

von

von

von dem hochw. Herrn

Indledning.

1. Hvad skal fremfor Alt ligge os paa Hjerte?

Det skal fremfor Alt ligge os paa Hjerte, at vi maae være og blive Guds kjære Børn, der leve ham til Velbehag og i hans Samfund blive salige.

Luc. 10, 41. 42. Du gjør dig Bekymring og Uro med mange Ting; men Et er fornødent.

Matth. 6, 33. Søger først Guds Rige og hans Retfærdighed, saa skulle og alle disse Ting tillægges Eder.

2. Hvor gives der os en sikker Anviisning til at leve gudeligen og blive salige?

Guds Ord, som indeholdes i Bibelen eller den hellige Skrift, giver os en sikker Anviisning til et gudeligt og saligt Liv.

2 Tim. 3, 15—17. Du kjender fra Barndom af den hellige Skrift, som kan gjøre dig viis til Salighed ved Troen paa Christum Jesum. Den ganske Skrift er indblæst af Gud, og nyttig til Lærdom, til Overbeviisning, til Rettelse, til Opgjørelse i Retfærdighed, at det Guds Menneſke maae werde fuldkomment, dygtiggjort til al god Gjerning.

3. Af hvem er Bibelen skreven?

Bibelen er skreven af Propheter og Apostle og andre hellige Mænd, som Gud dertil havde oplyst og dygtiggjort.

Hebr. 1, 1. Efterat Gud forud havde talet mange Gange og paa mange Maader til Fædrene ved Propheterne, saa har han i disse sidste Dage talet til os ved Sønnen.

Joh. 14, 26. Jesus sagde til sine Apostle: Talsmanden, den Hellig Aand, hvilken Faderen skal sende i mit Navn, han skal lære Eder alle Ting, og minde Eder paa alle Ting, som jeg har sagt Eder.

4. Af hvilke tvende Hoveddele bestaaer Bibelen?

Bibelen bestaaer af det gamle Testaments og det nye Testaments Bøger. Det gamle Testamente viser hen til Frelseren, som skulde komme; det nye Testamente forkynder om Frelseren, som er kommen, Jesus Christus.

Anm. Det gamle Testamente viser hen til Kristus 1, ved Loven, der skulde berede Hjerterne for Evangeliet; 2, ved Spaadommene om Frelseren og Forbillederne paa ham; og 3, i det Hele ved Fortællingen om Guds Førelser med Israels Folk, der havde til Hensigt at forberede Frelserens Komme.

5. Hvad er Hovedindholdet af Guds Ord?

Guds Ord indeholder baade Loven og Evangelium. Loven lærer os, hvad Guds hellige Villie kræver af os; Evangelium lærer os, hvad Gud af sin Naade har gjort og endnu gjør for at frelse os Syndere.

Anm. Loven indeholdes fornemmelig i det gamle Testamente, hvor der forkyndes om Lovens Pagt ved Moses; Evangelium indeholdes fornemmelig i det nye Testamente, hvor der forkyndes om Naadens Pagt ved Jesus Christus.

Joh. 1, 17. Loven er givet ved Moses; Naaden og Sandheden er vorden ved Jesus Christum.

6. Hvad indeholder Luthers Catechismus?

Luthers Catechismus indeholder den chris-

stelige Lære i kort Begreb, baade Loven og Evangelium.

Ann. Det første Hovedstykke af Catechismus handler om Loven; de fire sidste handle om Evangelium.

Første Hovedstykke.

De ti Bud.

I hvilke Ord er Guds hellige Lov korteligen indbefattet? 7.

Guds hellige Lov er indbefattet i de ti Bud, som først bleve høitideligen kundgjorte for Israels Folk, men som ere gjeldende for alle Menneſker til alle Tider.

Matth. 5, 17. 18. Jesus sagde: Mener ikke, at jeg er kommen at opløse Loven eller Propheterne; jeg er ikke kommen at opløse, men at fuldkomme. Thi sandelig jeg siger eder: indtil Himmelen og Jorden forgaae, skal end ikke det mindste Bogstav eller en Tøddel forgaae af Loven.

Ann. Alle Menneſker kunne af deres Samvittighed vide Noget om, hvad Guds hellige Villie kræver af dem; men da Samvittigheden tilligemed alle andre Sjælens Evner er svækket ved Synden, taler den ikke til os med den fuldkomne Sikkerhed og Myndighed som Guds Ord.

Rom. 2, 14. 15. Efterdi Hedningerne, som ikke have Loven, gjøre af Naturen Lovens Gjerninger, da ere de, enddog de ikke have Loven, dem selv en Lov; de vise Lovens Gjerning skreven i deres Hjerter, idet deres Samvittighed vidner med dem, og Tankerne indbyrdes anklage eller forsvare hverandre.

8. Hvad er Hovedsummen af alle Guds Bud?
 Hovedsummen af alle Guds Bud er, at vi skulle elske Gud af ganske Hjerter, og vor Næste som os selv.

Matth. 22, 37—40. Jesus sagde: Du skal elske Herren din Gud i dit ganske Hjerter, og i din ganske Sjæl, og i dit ganske Sind. Dette er det første og store Bud. Men det andet er ligesom dette; du skal elske din Næste som dig selv. Af disse to Bud hænger al Loven og Profeterne.

Ann. Vor Kjerlighed skal strække sig til alle vore Medmennesker, endog til vore Fjender; og Enhver, som vi have Leilighed til at vise Kjerlighed imod, er vor Næste, hvo han end er. Men især have vi Leilighed til at vise Kjerlighed imod dem, som Gud lader os leve i nærmest Forbindelse med, saasom Egtesælle, Forældre, Børn, Søffende, Naboer, Landsmænd, Troesforvandre.

Luc. 10, 29 ff. Lignelsen om den barmhjertige Samaritan.

Matth. 7, 12. Alt hvad I ville, at Menneskene skulle gjøre imod Eder, det gjører I ogsaa mod dem; thi saadan er Loven og Profeterne.

Matth. 5, 44. 45. Elsker Eders Fjender, velsigner dem, som Eder forbande, gjører dem Godt, som Eder hade, og beder for dem, som gjøre Eder Skade og forfølge Eder; paa det I kunne vorde Eders Faders Børn, som er i Himmelen; thi han lader sin Sol opgaae over Onde og Gode, og lader regne over Retfærdige og Uretfærdige.

9. Det første Bud.

Du skal ikke have andre Guder for mig!

Det er: Vi skulle over alle Ting frygte, elske og forlade os paa Gud.

10. Er der andre Guder?
 Der er kun een sand Gud, alle Ting

Skaber og Herre. Hedningernes Guder ere døde Afguder.

Es. 45, 5. Jeg er Herren, og Ingen ydermere; foruden mig er ingen Gud.

1 Cor. 8, 4. Vi vide, at en Afgud er Intet i Verden, og at der er ingen anden Gud uden een.

1 Thess. 1, 9. I vendte Eder fra Afguderne til Gud, at tjene den levende og sande Gud.

Anm. De første Menneſker kjendte og dyrkede den sande Gud. Men eſterat Synden var kommen ind i Verden, henſaldt Menneſkene eſterhaanden til mange Bildfarelſer, og Afguderi udbredte ſig næſten over hele Verden. Indtil Chriſtus kom, var det kun hos det iſraelitiſke Folk, at den ſande Guds-Kundſkab, eller den ſande Religion, blev bevaret.

Hvilke ere Guds Egenſkaber?

11.

1. Gud er evig, det er: hans Tilværelſe har hverken Begyndelſe eller Ende. Han er uforanderlig, det er: han er evig den Samme.

Pſ. 90, 2. Før Bjergene bleve til og du dannede Jorden, ja fra Evighed til Evighed er du Gud.

2 Petr. 3, 8. Een Dag er for Herren ſom tuſinde Aar, og tuſinde Aar ſom een Dag.

Jac. 1, 17. Al god Gave og al fuldkommen Gave er ovenfra, og kommer ned fra Lyſenes Fader, hos hvem der ikke er Forandring eller Skygge af Omſkiſtelſe.

Pſ. 102, 28. Du bliver den Samme, og dine Aar faae ingen Ende.

2. Gud er almægtig, det er: han kan gjøre 12. Alt, hvad han vil. Han er alleſtedsnærværende, det er: han virker med ſin Kraft overalt.

Pſ. 115, 3. Vor Gud er i Himmelen; han gjør Alt, hvad ham behager.

1 Mos. 18, 14. Herren sagde til Abraham: Mon Noget skulde være umuligt for Herren?

Ps. 139, 7—10. Hvor skal jeg gaae hen fra din Mand, og hvor skal jeg flye fra dit Ansigt? Farer jeg op til Himmelen, da er du der, og reder jeg Seng i Underverdenen, da er du der; vilde jeg tage Morgenrødens Vinger, vilde jeg boe ved det yderste Hav, saa skulde ogsaa der din Haand føre mig, og din Høire holde mig fast.

Av. Gj. 17, 28. 29 Han er sandelig ikke langt fra Nogen af os; thi i ham leve, røres og ere vi.

13. 3. Gud er alvidende, det er: han kjender paa det fuldkomneste Alt fra Evighed af. Han er alviis, det er: han har altid de bedste Hensigter, og han veed at udføre dem paa den bedste Maade.

Ps. 139, 1—4. Herre! du randsager og kjender mig; hvad enten jeg sidder eller opstaaer, da veed du det; du forstaaer min Tanke langt fra. Du omgiver min Sti og mit Veie; du kjender grant alle mine Veie. Der er ikke et Ord paa min Tunge, uden at du, o Herre! veed det Altsammen.

Av. Gj. 15, 18. Gud kjender fra Evighed alle sine Gjerninger.

Ps. 104, 24. Herre, hvor mange ere dine Gjerninger! du gjorde dem alle viseligen.

Rom. 11, 33. O Nigdoms Dyb baade paa Guds Viisdom og Kundskab! hvor urandsagelige ere hans Domme, og hans Veie usporlige!

14. 4. Gud er al god, det er: han vil altid sine Skabningers Vel. Hans Godhed imod Menneskene i Særdeleshed kaldes ogsaa Kjerlighed.

Ps. 145, 9. Herren er god imod Alle, og hans Mis kundhed strækker sig til alle hans Gjerninger.

1 Joh. 4, 16. Gud er Kjerlighed, og hvo som bliver i Kjerlighed, bliver i Gud, og Gud i ham.

Ann. Guds Godhed imod os kaldes Naade, naar vi see hen til vor Synd og Uværdighed; den kaldes Barmhertighed og Miskundhed, naar vi see hen til vor Elendighed og Trang. Langmodighed kalde vi Guds Godhed imod Syndere, at han opsætter den fortjente Straf, og forunder Tid til Omvendelse.

Pf. 145, 8. Herren er naadig og barmhertig, langmodig og af stor Miskundhed.

Pf. 103, 13. Ligesom en Fader forbarmer sig over sine Børn, saa forbarmer Herren sig over dem, der frygte ham.

Luc 13, 6—9. Bignelsen om det ufrugtbare Figentra.

5. Gud er hellig, det er: han elsker det Gode og hader det Onde. Han er retfærdig, det er: han lader det Gode faae Fremgang og Løn, og han hæmmer og straffer det Onde.

Pf. 5, 5. Du er ikke en Gud, som har Lyst til Ugudelighed; den Onde skal ikke boe hos dig.

1 Petr. 1, 15. Efter den Hellige, som kaldte Eder, vorder og I hellige i al Dmgængelse.

Rom. 2, 6. Han skal betale Hver efter deres Gjeringer.

Gal. 6, 7. Farer ikke vild! Gud lader sig ikke spotte; thi hvad et Menneſte saær, det skal han og høste.

Ann. Da Gud er hellig, er han ogsaa sanddru og trofast, det er: hans Ord og Forjættelser ere at lide paa.

Pf. 33, 4. Herrens Ord er sandt, og al hans Gjerning i Trofasthed.

Svorledes skulle vi dyrke Gud?

16.

Vi skulle dyrke Gud i Aand og Sandhed, saa at vi over alle Ting frygte, elske og forlade os paa ham.

Joh. 4, 24. Gud er en Aand, og de, som ham tilbede, bør tilbede i Aand og Sandhed.

Ann. Gud er ikke et legemligt, ufaldkomment Væsen, men den fuldkomne Aand; han kan ikke finde Behag i en blot udbortes Dyrkelse.

Ap. Gj. 17, 24. 25. Gud, som haver gjort Verden og alle de Ting, som ere derudi, han som er Himmels og Jordens Herre, boer ikke i Tempelgjorte med Hænder, han tjenes heller ikke af Menneskenes Hænder som den der har Noget behov, efterdi han selv giver Alle Liv og Aande og alle Ting.

17. Hvad vil det sige, at vi skulle frygte Gud?

Vi skulle over alle Ting frygte Gud, det er: vi skulle have den dybeste Ærefrygt for Gud, saa at Tanken om hans hellige Nærværelse afholder os fra det Onde.

Drds. 16, 6. Ved Herrens Frygt viger man fra det Onde.

1 Mos. 39, 9. Joseph sagde: Hvorledes skulde jeg gjøre denne skammelige Gjerning og synde imod Gud.

Ann. Det er Trældomsfrygt, naar alene Tanken om Straffen afstrækker os fra ond Gjerning. Trældomsfrygt kan ikke være forenet med Kjerlighed.

Rom. 8, 15. I annammede ikke en Trældoms Aand, atter til Frygt, men I annammede en sønlig Udkaarelses Aand, i hvilken vi raabe: Abba, Fader!

1 Joh. 4, 18. Frygt er ikke i Kjerligheden, men den fuldkomne Kjerlighed driver Frygten ud.

18. Hvad vil det sige, at vi skulle elske Gud?

Vi skulle over alle Ting elske Gud, det er: vi skulle have den inderligste Kjerlighed til Gud, saa at vor største Glæde er Glæden over ham, og saa at vi gjerne gjøre hans Villie.

1 Joh. 4, 19. Vi elske ham, fordi han elskede os først.

1 Joh. 5, 3. Dette er Kjerlighed til Gud, at vi holde hans Bud, og hans Bud ere ikke svære.

Ann. Med Kjerlighed til Gud kan Kjerlighed til Verden ikke bestaae. Vi maae hverken elske denne Verdens Gods eller dens Ere eller dens Lyst. Hvad der forundes os af de timelige Goder, maae vi vel med et ydmygt Hjerter glæde os over som Guds Gaver; men vi skulle vogte os for, at vi ikke give os hen dertil, saa at vort Hjerter drages bort fra Gud. Den Pengegjerrige, den Vergjerrige, den Forlystelseslyge synder imod det forste Bud.

1 Joh. 2, 15—17. Elsker ikke Verden, ikke heller de Ting, som ere i Verden! Dersom Noget elsker Verden, da er Faderens Kjerlighed ikke i ham. Thi alt det, som er i Verden, Kjødets Lyst og Dinenes Lyst og Livets Hoffardighed, er ikke af Faderen, men af Verden. Og Verden forgaaer og dens Lyst; men hvo som gjør Guds Villie, bliver til evig Tid.

Hvad vil det sige, at vi skulle forlade os paa Gud?

19.

Vi skulle forlade os paa Gud, det er: vi skulle have den faste Tillid til Gud, at han baade kan og vil beskerme os i al Nød, og give os alt Godt i Tid og Ewigheid.

Ps. 146, 5. 6. Salig er den, hvis Hjælp er Jacobs Gud, hvis Haab er til Herren hans Gud, som gjorde Himmelen og Jorden og Havet og alt det, som er i dem, og som holder Løfter evindeligt.

Drdspr. 3, 5. Forlad dig paa Herren af dit ganske Hjerter, men forlad dig ikke fast paa din Forstand.

1 Petr. 5, 7. Kaster al Eders Sorg paa Gud; thi han har Omsoerg for Eder.

Ann. Vi skulle, idet vi forlade os paa Gud, have Hengivenhed i hans Villie, saa at vi ikke ville, at Alt skal gaae efter vore Tanker, men saa at vi overgive vor Sag til hans Wiisdom, der alene veed, hvad der i alle Ting tjener os bedst.

Es. 55, 8. 9. Mine Tanker ere ikke Eders Tanker, og Eders Veie ere ikke mine Veie, siger Herren; thi som Himmelen er høiere end Jorden, saaledes ere mine Veie høiere end Eders Veie, og mine Tanker høiere end Eders Tanker.

20.   **Det andet Bud.**

Du skal ikke tage Herrens din Guds Navn forfængeligen!

Det er: vi skulle frygte og elske Gud, saa at vi ved hans Navn ikke bande, sværge, gjøre Trolddom, lyve eller bedrage; men i al vor Trang paa kalde det, bede, love og takke.

21.   Hvorledes tages Guds Navn forfængeligen?

1. Guds Navn tages forfængeligen, eller misbruges, ikke alene naar det bruges som Middel til at opnaae onde Hensigter, men ogsaa naar det bruges tankeløst.

2. Vi skulle altsaa ikke alene afholde os fra at bruge Guds Navn til Trolddom eller anden Løgn og Bedrageri; men vi skulle ogsaa afholde os fra Banden og Sværgeren, og aldrig bruge Guds Navn uden at betænke, at det er et helligt Navn, vi nævne.

5 Mos. 8, 10—12. Der skal Ingen findes hos dig, som befatter sig med at øve Trolddom, at mane og besværge, at være Sandsiger og gjøre Spørgsmaal til de Døde; thi hvo som gjør dette, er vederstyggelig for Herren.

Ps. 10, 7. Den Ugudeliges Mund er fuld af Banden og Svig og Bedrageri.

Matth. 5, 34. 37. I skulle aldeles ikke sværge. Men Eders Tale skal være ja, ja, nei, nei; men hvad der er over dette, er af det Onde.

Jac. 3, 10. Af den samme Mund udgaaer Velsig-
 nelse og Forbandelse. Mine Brødre! dette bør ikke saa
 at være.

Ann. 1. Guds Navn misbruges til Troldom af
 dem, som foregive, at de ved Guds Navn kunne virke
 overnaturlige Ting til Skade eller Fordeel for Andre.

Ann. 2. Det er ikke stridende mod det andet Bud,
 at vi, naar Dyrrigheden kræver det, aflægge Fed, eller
 høitideligen kalde Gud til Vidne paa, at vi tale Sand-
 hed. Dyrrigheden kan kræve Feds Aflæggelse baade til
 Forvisning om, at vort Vidnesbyrd er sandt, og til
 Forvisning om, at vi ville holde et givet Løfte.

Men Meeneed eller falsk Fed er en gruelig og for-
 mastelig Misbrug af Guds Navn.

Hebr. 6, 16. Menneffene sværge ved en Større, og
 Eden er dem en Ende paa al Tvist, til Stadfastelse.

Zach. 5, 4. Jeg lod Forbandelse udgaae, siger den
 Herre Sebaoth, at den skal komme til Tyvens Huus, og
 til hans Huus, som sværger falskeligen ved mit Navn.

Svorledes bruges Guds Navn retteligen? 22.

Vi bruge Guds Navn retteligen, naar vi i al
 vor Trang paa kalde det, bede, love og
 takke, og saaledes flittigen omgaaes med Gud
 i Bønnen.

Ann. Om Bønnen læres videre i det tredie Hoved-
 stykke af Catechismus.

Det tredie Bud. 23.

Kom Hviledagen ihu, at du holder den hellig!

Det er: Vi skulle frygte og elske Gud, saa at vi
 ikke foragte Prædiken og hans Ord, men holde det
 helligt, gjerne høre og lære det.

Svorfor er Hviledagen anordnet? 24.

Gud har af sin Viisdom og Godhed anordnet
 Hviledagen, for at vi ikke skulle fortabe os i

det Timelige, men opvækkes og styrkes til at tjene Gud.

2 Mos. 23, 12. I sex Dage skal du gjøre dit Arbeide, men paa den syvende Dag skal du holde Hviledag.

Ann. Jødernes Hviledag eller Sabbath var den sidste Dag i Ugen; de Christnes Hviledag er den første Dag i Ugen, Christi Opstandelsesdag.

25. Hvorledes skulle vi helligholde Hviledagen?

Vi skulle helligholde Hviledagen saaledes, at vi beskæftige os flittigen med Guds Ord, og gjerne tage Deel i Menighedens fælleds Gudsdyrkelse.

Col. 3, 16. Lader Christi Ord boe rigeligen iblandt Eder i al Wiisdom, saa at I lære og paamine hverandre med Psalmer og Lovsange og aandelige Viser, idet I synge yndeligen for Herren i Eders Hjerter.

Hebr. 10, 24. 25. Lader os give Agt paa hverandre, saa at vi opmuntre hverandre til Kjerlighed og gode Gjerninger, og ikke forlade vor egen Forsamling, som Nogle have for Skik, men formane hverandre.

Ann. Vi bør høre og læse Guds hellige Ord med Andagt og Værelyst.

Luc. 11, 28. Salige ere de, som høre Guds Ord og bevare det.

Luc. 8, 5—15. Lignelsen om Sædmanden.

26.

Det fjerde Bud.

Du skal ære din Fader og din Moder!

Det er: Vi skulle frygte og elske Gud, saa at vi ikke foragte vore Forældre og Herrer eller fortørne dem; men holde dem i Ære, tjene, lyde, elske og agte dem.

27. Hvilke ere vore Pligter imod vore Forældre?

Vi skulle ære vore Forældre som de Første og Nærmeste, Gud har sat over os, og vi skulle

elske dem som vore første Belgjørerere iblandt Menneskene, saa at vi gjerne tjene og lyde dem.

Drdspr. 1, 8. Min Søn! hør din Faders Formaning, og forlad ikke din Moders Lov.

Eph. 6, 1—3. I Børn! lyder Eders Forældre i Herren; thi dette er ret. Er din Fader og Moder, hvilket er det første Bud med Forjættelse, at det maa gaae dig vel, og du maa længe leve paa Jorden.

Ann. Om Forældres Pligter læres i disse Bibelsprog:

Eph. 6, 4. I Fædre! opirrer ikke Eders Børn, men opfoder dem i Tugt og Herrens Formaning.

Drdspr. 13, 24. Den som elsker sin Søn, tugter ham tidlig.

Er det alene vore Forældre, det fjerde Bud byder os at ære?

Det fjerde Bud byder os ikke alene at ære vore Forældre, men ogsaa alle dem, som i visse Maader ere os i Forældres Sted, saasom Huusbønde og Dyrighed, Lærere og Sjelesørgere.

Ann. 1. Dette Bud indbefatter saaledes vore Pligter imod alle dem, der ere satte over os i Familien og Staten, i Skolen og Kirken.

Eph. 6, 5. 6. I Tjenere! lyder Eders jordiske Herrer med Frygt og Bæven, i Eders Hjertes Enfoldighed, som Christo; ikke med Dientjeneste som de der ville talles Menneskene, men som Christi Tjenere, saa at I gjøre Guds Villie af Hjertet.

Tit. 2, 9. 10. Forman Tjenerne at være deres Herrer underdanige, velbehagelige i alle Ting, og ikke sige imod, ikke besvige, men bevise al god Trofasthed, at de kunne pryde Guds vor Frelsers Røddom i alle Ting.

Rom. 13, 1. 2. 5. Hvert Menneske være de fore-

satte Dyrigheder underdanig; thi der er ikke Dyrighed uden af Gud, men de Dyrigheder, som ere, haver Gud bestillet, saa at hvo som sætter sig imod Dyrigheden, modstaaer Guds Anordning; men de, som modstaae, skulle faae deres Dom. — Derfor er det fornødent at være underdanig, ikke alene for Straffens Skyld, men ogsaa for Samvittighedens.

Rom. 13, 7. Betaler Alle hvad I ere dem skyldige; den, som I ere Skat skyldige, Skat; den, som Told, Told; den, som Frygt, Frygt; den, som Ære, Ære.

Matth. 22, 21. Giver Keiseren hvad Keiserens er, og Gud hvad Guds er.

1 Thesf. 5, 12. 13. Vi bede Eder, Brødre! at I skjønne paa dem, som arbejde iblandt Eder og ere Eders Forstandere i Herren og paaminde Eder; og agte dem helligen i Kjerlighed for deres Gjernings Skyld.

Hebr. 13, 17. Lyder Eders Reledere og værer dem horige; thi de vaage over Eders Sjæle som de, der skulle gjøre Regnskab, at de kunne gjøre det med Glæde og ikke sullende; thi dette er Eder ikke gavnligt.

Num. 2. Om Huusbonders, Dyrighedens og Kirkens Læreres Pligter læres i disse Sprog:

Col. 4, 1. I Herrer! bevise Ijenerne hvad ret og billigt er, vidende, at I og have en Herre i Himmelen.

1 Tim. 5, 8. Dersom Nogen ikke har Omsorg for sine Egne, og meest for sine Huusfolk, han har fornægtet Troen og er værre end en Bantro.

Rom. 13, 4. Dyrigheden bærer ikke Sværdet for-gjæves.

2 Tim. 4, 2. Prædike Ordet, hold ved i Tide og Utide; overbeviis, straf, forman med al Langmodighed og Lærdom.

29.

Det femte Bud.

Du skal ikke ihjelslaae!

Det er: Vi skulle frygte og elske Gud, saa at vi ikke gjøre vor Næste nogen Skade eller Sortrød paa

hans Legeme, men hjælpe ham og staae ham bi i al Legemsfare.

Hvad forbydes i det femte Bud?

30.

1. I det femte Bud forbydes Mord og Vold, saavel som de onde Lidenstaber, der kunne føre dertil, saasom Brede, Had, Hævngjerrighed, Misundelse.

2. Dernæst forbydes ogsaa paa anden Maade at gjøre vor Næste Skade paa hans Legeme og Helbred, saasom ved at paalægge ham Arbeide, der er over hans Kræfter, eller ved at paadrage ham Sorg og Kummer.

1 Joh. 3, 11. 12. Vi skulle elske hverandre, og ikke være som Cain, der var af den Onde, og dræbte sin Broder.

1 Mos. 9, 6. Hvo som udoser Menneskets Blod, ved Mennesket skal hans Blod udoses; thi Gud gjorde Mennesket i sit Billede.

1 Joh. 3, 15. Hver den, som hader sin Broder, er en Manddraber, og I vide, at ingen Manddraber haver det evige Liv blivende i sig.

Eph. 4, 26. 31. Blive I vrede, da synder ikke; Solen gaar ikke ned over Eders Fortørnelse. — Al Bitterhed og Hidsigthed og Brede og Skrigen og Bespottelse blive langt fra Eder, med al Ondskab.

Rom. 12, 19. Hævner Eder ikke selv, I Elskelige! men giv Straffen Tid; thi der er skrevet: Hævnen hører mig til; jeg vil betale, siger Herren.

Jac. 3, 16. Hvor Avind og Trætte er, der er Forvirring og al ond Handel.

Ann. Selvmord er ligesaa gruelig en Synd som Mord paa Andre; thi vi ere ligesaa lidet Herrer over vort eget Liv som over Andres.

Rom. 14, 7. 8. Ingen af os lever sig selv, og Ingen dør sig selv; thi baade dersom vi leve, leve vi

Herren, og dersom vi døe, døe vi Herren; derfor enten vi leve eller vi døe, ere vi Herrens.

31. Hvad bydes i det femte Bud?

Vi skulle elske vor Næste, saa at vi ikke alene komme ham til Hjælp i Sygdom og anden Legegemsfare; men i det Hele søge at fremme hans Vel til Legem og Sjel.

1 Petr. 3, 8. Været alle ligesindede, medlidende, hjerlige mod Brødrene, barmhjertige, velvillige.

Ann. Vi skulle drage Omsorg for vor Næstes Sjel saaledes, at vi ikke alene vogte os for at give Forargelse og slet Exempel, men søge ved godt Exempel og kjærlig Advarsel og Formaning at virke paa ham til det Gode.

Luc. 17, 1. 2. Det er umuligt, at Forargelser ei skulle komme, men vee den, ved hvem de komme! det var ham bedre, om en Møllesteen blev hængt om hans Hals, og han blev kastet i Havet, end at han skulde forarge een af disse Smaa.

1 Thess. 5, 14. Naaminder de Ustikkelige, trøster de Kleinmodige, opbygger de Skrøbelige, værret langmodige mod Alle.

Jac. 5, 19. 20. Brødre! dersom Nogen iblandt Eder er faret vild fra Sandheden, og Nogen omvender ham, den vide, at hvis som omvender en Synder fra hans Veis Vildfarelse, han frelser en Sjel fra Døden og skjuler Synders Mangfoldighed.

Matth. 5, 16. Lader Eders Lys skinne for Menneskene, at de see Eders gode Gjeringer, og ære Eders Tader, som er i Himmelen.

32.

Det sjette Bud.

Du skal ikke bedrive Hoer!

Det er: vi skulle frygte og elske Gud, saa at vi leve Rydft og tugtig i Ord og Gjeringer, og at Enhver elsker og ærer sin Ægtefælle.

Hvem angaaer det sjette Bud?

33.

Det sjette Bud angaaer baade Ægtefolk og Ugifte, og paalægger os Alle at føre et kydsk og tugtigt Leynet.

Eph. 5, 3—5. Horeri og al Ureenhed eller Gjerlighed skal end ikke navnes iblandt Eder, som det sommer de Hellige, ei heller ublu Væsen eller gjækkelig Snak eller letfærdigt Skjemt, som Alt er utilbørligt; men heller Tassigelse. Thi dette vide I, at ingen Skjørlewner eller Ureen eller Gjerrig, hvilken er en Afgudsdyrker, haver Arv i Christi og Guds Rige.

1 Thess. 4, 3—5. Dette er Guds Villie Eders Heliggjørelse, at I skulle stye Horeri, at hver af Eder veed at besidde sit Legeme i Hellighed og Ære, ikke i Begjærligheds Brynde, som Hedningerne, der ikke kjende Gud.

1 Cor. 6, 19. 20. Vide I ikke, at Eders Legeme er den Hellig Aands Tempel, som er i Eder, hvilken I have af Gud, og at I ikke ere Eders Ægne? Thi I ere dyrefjætte; ærer derfor Gud i Eders Legeme og Eders Aand, hvilke høre Gud til.

Hvad er Ægtefæbabet?

34.

Ægtefæbabet er den inderlige Forbindelse mellem Mand og Hustru, som Gud har indstiftet, til gjensidig Hjælp og Mennekesfægtens Forplantelse. Ægtefolk skulle leve sammen i Kjærlighed og Trofæb indtil Døden.

1 Mos. 1, 27. 28. Gud skabte Mand og Qvinde, og velsignede dem, og sagde til dem: vorder frugtbare og mangfoldige og opfylder Jorden og gjører Eder den underdanig.

1 Mos. 2, 18. Herren sagde: det er ikke godt, at Mennekeset er ene; jeg vil gjøre ham en Medhjælp til at være hos ham.

Hebr. 13, 4. Ægtefæbabet være hæderligt hos Alle, og Ægtesengen ubesmittet; men Skjørlewner og Hoerfærlige skal Gud dømme.

Eph. 5, 28. Mændene ere skyldige at elske deres Hustruer som deres egne Legemer; hvo som elsker sin Hustru, elsker sig selv.

Eph. 5, 22. 23. I Qvinder! værere Eders egne Mænd underdanige som Herren; thi Manden er Qvindens Hoved, ligesom Christus er Menighedens Hoved.

Ann. Om Egtefjabs = Skilsmisse handler dette Sprog:

Matth. 19, 6. 9. Hvad Gud har tilsammenfjort, skal Menneftet ikke adstille. — Jeg siger Eder, at hvo som stiller sig fra sin Hustru uden for Hoers Sag, og tager en Anden tilægte, han bedriver Hoer, og hvo som tager en Frastilt tilægte, han bedriver Hoer.

35.

Det syvende Bud.

Du skal ikke stjæle!

Det er: Vi skulle frygte og elske Gud, saa at vi ikke tage vor Næstes Penge eller Gods, eller bringe det til os ved falsk Vare og Handel, men hjælpe ham at fremme sin Næring og bevare sit Gods.

36.

Hvad forbydes i det syvende Bud?

I det syvende Bud forbydes at tilvende sig Næstens Eiendom, hvad enten det skeer ved Tyveri eller Røveri eller Bedrageri.

1 Cor. 6, 10. Tyve og Røvere skulle ikke arve Guds Rige.

1 Thes. 4, 6. Ingen skal undertrykke eller forfordle sin Broder i nogen Handel; thi Herren er en Hævner over alt Saadant.

Ann. 1. Det er altsaa stridende mod dette Bud at begaae nogensomhelst Svig i Handel, at laane uden at betale tilbage, at forholde Arbeidere deres Løn, og Andet mere.

Ann. 2. Hvo der har fravendt sin Næste Noget af hans Eiendom, skal fuldeligen erstatte det. (Samuel. Zachæus.)

Hvad bydes i det syvende Bud?

37.

Vi skulle elske vor Næste, saa at vi ikke blot lade ham beholde hvad hans er, og hjælpe ham at bevare det; men ogsaa gjerne give ham af vort, naar han har det behov.

Ap. Gj. 20, 34. 35. Apostelen Paulus siger: I vide selv, at disse Hænder have tjent for min Nødtørst og for dem, som ere med mig. Jeg viste Eder i alle Ting, at det bør os saaledes at arbejde, og komme de Skrøbelige til Hjælp, og at ihukomme den Herres Jesu Ord, hvorledes han selv har sagt: saligt er det at give, hellere end at tage.

Hebr. 13, 16. Glemmer ikke at gjøre vel og at meddele; thi saadanne Offere behage Gud vel.

1 Joh. 3, 17. 18. Den, som har denne Verdens Gods, og seer sin Broder lide Mangel, og lukker sit Hjerte for ham, hvorledes bliver Guds Kjærlighed i ham? Mine Børn! lader os ikke elske med Ord eller med Tunge, men i Gjærning og Sandhed.

Det ottende Bud.

38.

Du skal ikke sige falsk Bidnesbyrd imod din Næste!

Det er: Vi skulle frygte og elske Gud, saa at vi ikke falskeligt lyve paa vor Næste, forræde ham, bagtale ham eller stæffe ham ondt Rygte; men vi skulle undskyldte ham, og tale godt om ham, og optage Alt i bedste Mening.

Hvad forbydes i det ottende Bud?

39.

I det ottende Bud forbydes at gjøre vor Næste Skade paa hans Ære, eller hans gode Navn og Rygte, og i det Hele al Løgn og Falskhed i vor Tale.

Eph. 4, 25. Afslægger Løgn, og taler Sandhed, hver med sin Næste, efterdi vi ere hverandres Lemmer.

Matth. 7, 1—3. Dømmer ikke, at I ikke skulle dømmes; thi med hvad Dom I dømme, skulle I dømmes, og med hvad Maal I maale, skal Eder igjen maales. Men hvi seer du Eljaven, som er i din Broders Die, men Bjælken i dit eget Die bliver du ikke vaer.

Jac. 4, 11. Taler ikke ilde om hverandre, Brødre! Hvo som taler ilde om sin Broder og dømmer sin Broder, taler ilde om Loven og dømmer Loven.

Ps. 34, 14. Bevar din Tunge fra Ondt, og dine Læber, at de ikke tale Svig.

40. Hvad bydes i det ottende Bud?

Vi skulle elske vor Næste, saa at vi hellere undskyldte end laste ham, hellere tale vel om ham end tale ilde, hellere skjule hans Feil end udsprede dem, og hellere optage hans Ord og Gjerninger i en god Mening, end tiltroe ham flette Hensigter.

1 Petr. 4, 8. Haver for alle Ting en inderlig Kjerlighed til hverandre; thi Kjerligheden skal skjule Synders Mangfoldighed.

41.

Det niende Bud.

Du skal ikke begjere din Næstes Huus!

Det er: Vi skulle frygte og elske Gud, saa at vi ikke med List efterstræbe vor Næstes Arv eller Huus, og under Skin af Ret bringe det til os; men hjælpe ham og staae ham bi, at han kan beholde det.

Det tiende Bud.

Du skal ikke begjere din Næstes Hustru, eller hans Svend eller Pige, hans Dre eller Usen, eller Noget, der horer din Næste til!

Det er: Vi skulle frygte og elske Gud, saa at vi

ikke fratage vor Næste hans Hustru, Tyende eller Sæ, ikke afnøde ham dem eller vende dem fra ham, men tilholde dem til at blive og gjøre hvad de ere skyldige.

— Hvad forbydes i disse tvende Bud?

42.

I disse tvende Bud forbydes den onde Begjerlighed, der er Roden til alt Ondt i Ord og Gjerning, og der lægges os paa Hjerter, at Gud kræver ikke blot en udvortes, men ogsaa en indvortes Lydighed.

Marc. 7, 21—23. Indvortes af Menneskenes Hjerter udgaae onde Tanker, Hoer, Skjælvnet, Mord, Tyveri, Gjerrighed, Ondskab, Ewig, Uteerlighed, Misundelse, Gudsbespottelse, Hojmod, Daarlighed.

Jac. 1, 14. 15. Hver fristes, naar han drages og lokkes af sin egen Begjerlighed; derefter, naar Begjerligheden har undfanget, føder den Synd, men naar Synnen er fuldkommet, føder den Død.

Hvad bydes i disse tvende Bud?

43.

I disse tvende Bud bydes, at vi gjerne skulle nøies med hvad Gud giver os, og at vi af Hjertet skulle unde vor Næste, hvad Gud giver ham.

Hebr. 13, 5. Eders Vandel være uden Gjerrighed! nøies med det I have!

1 Cor. 13, 5. Kjerligheden søger ikke sit Eget.

Rom. 13, 8—10. Bliver Ingen Noget skyldig, uden dette, at elske hverandre; thi hvo som elsker den Anden, haver opfyldt Loven. Thi det: du skal ikke bedrive Hoer, du skal ikke ihjelslaae, du skal ikke stjele, du skal ikke bære falsk Vidnesbyrd, du skal ikke begjere, og hvilket andet Bud der er, det indbefattes som i en Hovedsum i dette Ord: du skal elske din Næste som dig

selv. Kjerligheden gjør Næsten intet Ondt; derfor er Kjerligheden Lovens Fylde.

44. Hvad siger nu Gud om alle disse Bud?

Han siger saaledes: Jeg Herren din Gud er en nidkjer Gud, som hjemføger Fædrenes Synd paa Børnene indtil tredie og fjerde Led over dem, som hade mig; men dem, som elske mig og holde mine Bud, dem gjør jeg vel i tusinde Led.

Det er: Gud truer at straffe alle dem, som overtræde disse Bud; derfor skulle vi frygte for hans Vrede, og ikke handle imod dem. Men han lover Alle, som holde disse Bud, Naade og alt Godt; derfor skulle vi ogsaa elske ham, og forlade os paa ham, og gjerne gjøre efter hans Bud.

Præd. 12, 13. Enden paa Sagen, naar Alting er hørt, er denne: frygt Gud og hold hans Bud, thi det bør hvert Menneſte gjøre.

45. Have vi opfyldt Guds hellige Lov?

Vi have ikke opfyldt Guds hellige Lov; vi ere Alle tilsammen Syndere.

1 Joh. 3, 4. Hvo som gjør Synd, begaaer og Dvertrædelse af Loven, og Synden er Lovens Dvertrædelse.

Jac. 2, 10. Hvo som holder den ganske Lov, men støder an i eet Bud, er bleven skyldig i alle.

1 Joh. 1, 8. Dersom vi sige, at vi ikke have Synd, da bedrage vi os selv, og Sandheden er ikke i os.

Rom. 3, 23. Alle have syndet, og dem fattes Gæde for Gud.

46. Hvorledes er Synden kommen ind i Verden?

I Begyndelsen var der ingen Synd i Verden; thi Alt, hvad Gud skabte, var saare godt; men

vore første Forældre lode sig af Djævelen forføre til Synd.

Joh. 8, 44. Djævelen var en Manddraber fra Begyndelsen, og blev ikke bestaaende i Sandheden; thi Sandhed er ikke i ham. Naar han taler Løgn, taler han af sit Eget; thi han er en Løgner og Løgnens Fader.

Ann. I første Mosebog 3 Cap., hvor Syndefaldet fortælles, staaer der, at det var Slangen, som forførte Menneskene; men Djævelen kaldes just ogsaa i Skriften den gamle Slange. Aabenb. 12, 9.

Hvorledes har Synden udbredt sig til alle Mennesker? 47.

Fra Adam og Eva forplantedes Synden til deres Efterkommere, saa at alle Mennesker fødes med en syndig Natur, eller med Arvesynd.

1 Mos. 8, 21. Menneskets Hjertes Tanke er ond fra hans Ungdom.

Ps. 51, 7. David sagde: Jeg er født i Misgjering, og min Moder har undfanget mig i Synd.

Rom. 5, 12. Synden kom ind i Verden ved eet Menneske, og Døden ved Synden, og Døden trængte igjennem til alle Mennesker, idet de syndede alle.

Ann. Jesus alene blev født uden Arvesynd; thi han blev undfanget af den Hellig Aand.

Hvori bestaaer den medfødte Syndighed? 48.

Arvesyndens eller den medfødte Syndighed er en Forvendthed og Fordærvelse i Menneskets Sjæl, saa at vi af Naturen ikke have nogen sand Gudsfrugt, men derimod Tilbøielighed til det Onde.

Rom. 7, 18. Jeg veed, at i mig, det er i mit Kjød, boer ikke Godt.

Rom. 8, 7. Kjødets Sands er Fjendskab imod Gud.

49. Hvorledes kan man inddele Synder?

Den medfødt Syndighed bryder ud i mange slags Synder. Disse kunne inddeles paa flere Maader:

1. Naar man gjør hvad Gud har forbudt, kaldes det Overtrædelses: Synd, og naar man undlader at gjøre hvad Gud har befalet, kaldes det Efterladelses: Synd.

2. Synden kan skee indvortes i Tanker og Begjeringer, eller tillige udvortes i Ord og Gjerninger.

Marc. 7, 21—23. see Nr. 42.

Matth. 9, 4. Jesus sagde til Phariseerne: Hvi tænke I saa ondt i Eders Hjerter?

Matth. 12, 34. 36. Af Hjertets Overflodighed taler Munden. — Men jeg siger Eder, at Menneskene skulle gjøre Regnskab paa Dommens Dag for hvert utilbørligt Ord, de have talt.

50. Ere alle Mennesker lige fordærvede?

Alle Mennesker paa Jorden ere Syndere, men Alle ere ikke lige fordærvede. De som give sig hen til Synden, og lade sig beherske af den, kaldes Ugudelige, og de synde med Forsæt; de som stræbe at opfylde Guds Lov og stride mod Synden, kaldes Gudfrygtige, men de synde dog af Skrøbelighed.

Phil. 3, 18. 19. Mange vandre saaledes, som jeg ofte har sagt Eder og endnu siger med Taarer, at de ere Christi Korsens Fjender, hvis Ende er Fordævelse, Bugen er deres Gud, de sætte en Vre i deres Skjandsel, og tragte efter de jordiske Ting.

Rom. 7, 18. 19. Jeg veed, at i mig, det er i mit Kjød, boer ikke Godt. Villien har jeg vel, men at udrette det Gode formaaer jeg ikke; thi det Gode, som jeg

vil, det gjør jeg ikke; men det Døde, som jeg ikke vil, det gjør jeg.

Rom. 7, 22. 23. Jeg har Lyst til Guds Lov efter det indvortes Menneske; men jeg seer en anden Lov i mine Lemmer, som strider imod mit Sinds Lov, og tager mig fangen under Syndens Lov, som er i mine Lemmer.

Ann. 1. Til Skrobeligheds-Synder høre uvitterlige eller Uvidenheds-Synder og Dveriløselss-Synder.

Ann. 2. Naar en ond Tilbøielighed faaer saadan Magt over et Menneske, at det bliver ham en Bane at følge den, kaldes den en Last. Et lastefuldt Menneske kan tilsidst blive forhærdet, saa at ingen Advarsel mere kan virke paa ham.

Matth. 13, 15. Jesus siger om Jøderne: dette Folks Hjerte er bleven forhærdet, og med Ørerne høre de tungt, og deres Øine have de tilluft, paa det at de ikke skulle komme til at see med Øinene og høre med Ørerne og forstaae med Hjertet og omvende sig, at jeg maatte helbrede dem.

Ann. 3. Naar et ugubeligt Menneske dog paatager sig Skin af Gudsfrøgt, kalder man ham en Hykler.

Matth. 23, 27. 28. Jesus sagde: See Eder, I Skriftkloge og Pharisaer! thi I ere ligesom kalkede Grave, hvilke synes deilige udvortes, men indtil ere de fulde af døde Børn og al Ureenhed. Ligesaa synes og I vel udvortes retfærdige for Menneskene, men indvortes ere I fulde af Dienstkaldhed og Uret.

Hvilke ere Syndens Følger?

51.

Synden er Aarsag i al den Elendighed, der er til, baade indvortes og udvortes, baade timelig og evig. Thi var der ikke Synd, da var der idel Salighed.

Ann. Al den Elendighed, som følger af Synden,

er Straf fra Gud, der efter sin Retfærdighed lader Synden have saadanne Følger. (see Nr. 15.)

52. 1. Synden forstyrrer Sjælens Fred og virker en ond Samvittighed.

Es. 48, 22. De Ugudelige have ingen Fred.

Ann. 1. Efter Syndefaldet sølte vore første Forældre Samvittigheds = Nag; de skammede sig og frygtede.

Ann. 2. Det er en Belgjerning af Gud, at han straffer os med en ond Samvittighed, naar vi synde; thi derved vil han lede os til Omvendelse.

Ann. 3. Mennesker kunne blive saa forhærdede i Synden, at de ikke føle Samvittigheds = Nag (see Nr. 50. Ann. 2); man siger da, at deres Samvittighed sover; men den vil engang vaagne, om ikke her, saa hisset.

53. 2. Med Synden er al timelig Nød og Døden indkommen i Verden.

Rom. 5, 12. see Nr. 47.

Ann. 1. Efter Syndefaldet straffede Herren vore første Forældre med Moie og Lidelse.

Ann. 2. Det er en Belgjerning af Gud, at han tugter os med timelige Lidelser; thi derved vil han drage vort Hjerte fra Verden til sig.

Luc. 15. Lignelsen om den forlorne Søn.

Hebr. 12, 5. 6. 11. Min Søn! agt ikke Herrens Revselse ringe; vær heller ikke forsagt, naar du tugtes af ham; thi hvem Herren elsker, den reuser han. — Men al Revselse, medens den er nærværende, synes ikke at være til Glæde, men til Bedrøvelse; men siden giver den igjen dem, som derved ere søvede, Retfærdigheds salige Frugt.

Ann. 3. Endstjøndt timelig Nød rammer Menneskene, fordi de ere Syndere, saa maae vi dog ikke mene, at jo mere et Menneske maa lide her i Verden, desto syndis-

gere er det; thi det er først i et andet Liv at Guds Retfærdighed fuldkomment skal aabenbares.

Luc. 16. • Lignelsen om den Rige og den Fattige.

Luc. 13, 2. 3. Da Talsen var om nogle Galilæer, som Pilatus havde dræbt, sagde Jesus: Mene I, at disse Galilæer vare Syndere fremfor alle Galilæer, fordi de lede dette? Nei, siger jeg Eder; men dersom I ikke omvende Eder, skulle I alle ligesaa omkomme.

Ann. 4. Naar der i den hellige Skrift tales om Døden, menes ofte dermed ikke alene den legemlige Død, men al Elendighed og Fordærvelse, fordi derved det salige Liv forstyrres, som Gud gav Menneskene i Begyndelsen.

Rom. 6, 23. Syndens Sold er Døden, men Guds Naadegave er et evigt Liv i Christo Jesu vor Herre.

3. Synden gjør tilsidst alle dem evig ulyk: 54. salige, som ikke benyttede Guds naadige Foranstaltninger til Synderes Frelse.

Rom. 2, 8. 9. Dem, som ere gjenstridige, og ikke lyde Sandhed, men adlyde Uretfærdighed, skal vorde Ugunst og Brede. Trængsel og Angst skal være over hvert Menneskes Sjæl, som gjør det Onde.

Ann. Om Guds naadige Foranstaltninger til Synderes Frelse læres i de øvrige Stykker af Catechismus.

Andet Hovedstykke.

Troen.

55. Hvad vil det sige: jeg troer paa Gud?

Jeg troer paa Gud, det er: jeg er ikke alene forvisset om, at Gud er til, men jeg hengiver mig til ham med Tillid, og venter alt Godt af ham.

Hebr. 11, 1. Troen er en Bestandighed i det, som haabes, en fast Overbeviisning om det, som ikke sees.

Hebr. 11, 6. Uden Tro er det umuligt at behage Gud; thi det bør den, som kommer frem for Gud, at troe, at han er til, og at han bliver deres Belønner, som søge ham.

56. Svormange Artikler indeholder vor Tro?

Vor Tro indeholder tre Artikler eller Led, efterdi vi troe paa den treenige Gud: Faderen og Sønnen og den Hellig Aand.

Matth. 28, 19. Jesus sagde: Gaaer hen og lærer alle Folk, og døber dem i Navnet Faderens og Sønnens og den Hellig Aands.

Ann. 1. Vi kalde Gud den treenige, fordi Faderen, Sønnen og den Hellig Aand ere Tre, og dog den samme eneste Gud.

Ann. 2. Skabelsen er i Særdeleshed Faderens Gjerning, Gjenløsningen Sønnens, og Helliggjørelsen den Hellig Aands; men de tre Personer virke dog aldrig adskilt fra hverandre, men altid med hverandre, saa at baade Skabelsen og Gjenløsningen og Helliggjørelsen ere Gjærninger af den treenige Guds Magt og Kjerlighed.

Den første Artikel.

Om Skabellen.

Jeg troer paa Gud Fader, den Almægtige, 57.
Himmelens og Jordens Skaber.

Det er: Jeg troer, at Gud har skabt mig samt alle Creature; har givet og endnu opholder mig Legeme og Sjæl, Øine, Øren og alle Lemmer, Fornuft og alle Sandser; dertil Klæder og Skoe, Mad og Drikke, Huus og Hjem, Hustru og Børn, Mark, Sæ og alt Godt; at han rigelig og daglig forsørger mig med al Nødtørst og Næring for dette Legeme og Liv, beskytter mig mod al Fare, og vogter og bevarer mig for alt Ondt; og alt dette af idel faderlig, guddommelig Godhed og Barmhertighed, uden nogen min Fortjeneste og Værdighed: for alt hvilket jeg er skyldig at takke og prise ham, og at tjene ham derfor og være ham lydig. Det er visse- seligen sandt.

Spød vil det sige, at Gud har skabt Himmelen og Jorden? 58.

Gud har skabt Himmelen og Jorden, det er: han har ved sin Almægt gjort, at hele Verden er bleven til.

1 Mos. 1, 1. I Begyndelsen skabte Gud Himmelen og Jorden.

Ps. 33, 9. Han taledes, saa skete det; han bød, saa stod det der.

Ann. Vi sige, at Verden er skabt af Intet, og mene dermed, at der ikke forud var Noget, hvoraf Gud kunde danne og indrette Verden.

Hvilken er den ypperste af Guds Skabninger paa Jorden? 59.

Den ypperste af Guds Skabninger paa Jorden er Mennesket, som Gud skabte i sit Billede, at det som et fornuftigt Væsen

skulde kjende ham, og i hans Samfund leve et evigt Liv i Hellighed og Salighed.

1 Mos. 1, 26. Gud sagde: lader os gjøre et Menneske i vort Billede, efter vor Lignelse.

60. Hvoraf bestaaer Mennesket?

Mennesket bestaaer af en udsødelig Sjæl og et dødeligt Legeme.

Præd. 12, 7. Støvet maa komme til Jorden igjen, som det var før, og Aanden maa komme til Gud igjen, som gav den.

Matth. 10, 28. Frygter ikke for dem, som slaae Legemet ihjel, men kunne ikke slaae Sjælen ihjel.

Ann. 1. Menneskets Sjæl har mange forffjellige Evner, af hvilke her mærkes: Forstand eller Evne til at tænke og forstaae, og Villie eller Evne til at vælge og beslutte. Vi skulle beslitte os paa, at vor Forstand kan blive uddannet og oplyst, og at vor Villie kan blive fast i det Gode.

Ann. 2. Menneskets Legeme er i det Hele langt fuldkommnere end Dyrenes, og alene skiftet til at være Bolig og Redskab for den menneskelige Sjæl. Vi skulle styrke og uddanne vort Legeme, at det kan være et velstiftet Redskab for Sjælen, og vogte os for, at det ikke besmittes og fordærves i Syndens Tjeneste.

Gives der andre fornuftige Skabninger end Menneskene?

61. Til Guds Skabninger høre ogsaa Englene, der ere mægtige Aander, hvilke Gud bruger som sine Tjenere. De høre til den usynlige Verden, men have flere Gange viist sig i legemlig Skikkelse her paa Jorden som Guds Sendebud til Menneskene.

Ann. Navnet Engle betyder Sendebud.

Hebr. 1, 14. Apostelen siger om Englene: Ere de ikke alle tjenende Aander, udsendte til Hjælp for dem, som skulle arve Salighed.

Er alle Englene gode?

62.

I Begyndelsen vare alle Englene gode og hel-
lige; men nogle af dem affaldt fra Gud, og bleve
Guds og Menneskenes Fjender. Den øverste af
disse onde Aander kaldes Djævelen eller
Satan.

Matth. 13, 39. Jesus siger i Lignelsen om Klinten
blandt Hvæden: Fjenden, som saae Klinten, er Djævelen.

2 Petr. 2, 4. Gud sparede ikke de Engle, som syn-
dede, men nedstyrkede dem til Helvede.

Joh. 8, 44. see Nr. 46.

Num. 1. Djævelen forførte vore første Førelbre,
og bragte derved Elendighed og Død over Menneskene,
og han prøvede paa at forføre Jesus for at forhindre
Menneskenes Frelse.

Num. 2. Naar vi holde os til Gud, formaae de
onde Aander Intet over os.

Rom. 8, 31. Er Gud for os, hvo kan da være
imod os?

Eph. 6, 11. Fører Eder Guds fulde Rustning, at
I kunne være magtige til at modstaae Djævelens snedige
Anløb.

Hvad vil det sige, at Gud opholder Verden?

63.

Gud opholder Verden, det er: han gjør
ved sin Almagt, at Verden bestaaer. Uden Guds
Opholdelse maatte alle skabte Ting forgaae.

Hebr. 1, 3. Han bærer alle Ting ved sin Krafts
Ord.

Num. 1. Gud opholder Verden saaledes, at han
bevarer den samme Naturens Orden, og han vil blive
ved hermed indtil den yderste Dag, da Verdens nu-
værende Skikkelse skal forgaae.

1 Mos. 8, 22. Herren sagde, da Syndfloden var ophørt: Herefter skal, saalange Jorden staaer, Sød og Høst, Kulde og Hede, Sommer og Vinter, Dag og Nat ikke aflade.

Ann. 2. At Gud forserger sine levende Skabninger, og i Særdeleshed Menneskene, læres i disse Bibelsprog:

Ps. 145, 15. 16. Alles Dine vogte paa dig, og du giver dem deres Epise i sin Tid. Du oplader din Haand, og alt det, som lever, mætter du med Velbehag.

Matth. 6, 26—30. Seer til Fuglene under Himmelen, de saae ikke, og høste ikke, og sankt ikke i Lader, og Eders himmelske Fader foder dem; ere I ikke meget mere end de? — Betragter Lillierne paa Marken, hvorledes de vore; de arbeide ikke, spinde ikke; men jeg siger Eder, at end ikke Salomon i al sin Herlighed var saa klædt som een af dem. Klæder da Gud saaledes det Græs paa Marken, som staaer idag, men imorgen kastes i Ovnen, skulde han ikke meget mere klæde Eder, I lidet Troende!

Ann. 3. Vi kunne ikke fortrøste os til Guds Forsorg, dersom vi ikke, efter Guds Befaling, ere flittige og arbeidsomme i vor jordiske Gjærning.

2 Thess. 3, 10—12. Dersom Nogen ikke vil arbeide, han bør ikke heller have Føde. Vi høre nemlig, at Nogle omgaaes uskikkeligen iblandt Eder, og arbeide ikke, men tage sig unyttig Handel for. Saadanne hyde og formane vi ved vor Herre Jesum Christum, at de arbeide i Stilhed og æde deres eget Brød.

64. Hvad er Guds Viemed med Verdens Opholdelse?

Gud opholder Verden, for at hans naadige Raadslutning angaaende Menneskenes Frelse kan blive fuldbyrdet, og han styrer Alt i Verden saaledes, at dette kan skee.

Ann. 1. Gud styrer det Onde i Verden saaledes, at det ogsaa maa tjene til at fremme hans vise og gode Hensigter, og Alt, hvad der ikke kan tjene dertil, forhindrer han.

1 Mos. 50, 20. Joseph sagde til sine Brødre: I tænkte Ondt mod mig; men Gud tænkte at vende det til det Gode.

Ann. 2. Endogsaa det, der synes os ubetydeligt, staaer under Guds Styrelse, og Intet kan skee uden hans Villie eller Tilladelse.

Matth. 10, 29—31. Sælges ikke to Spurve for een Penning? og ikke een af dem falder til Jorden uden Eders Faders Villie. Ja endog alle Eders Hovedhaar ere talte. Frygter derfor ikke; I ere bedre end mange Spurve.

Ann. 3. Vi skulle fortrøste os til Guds Forsyn, saa at vi taalmodigen bære hvad Gud paa-lægger os, i Forvisningen om, at Alt, hvad han tilstikker os, Modgang saavel som Medgang, sigter til vort sande Gavn.

Rom. 8, 28. Vi vide, at alle Ting tjene dem til Gode, som elske Gud.

1 Sam. 2, 7. Herren er den, som gjør fattig og gjør riig, som nedtrykker og ophøier.

Hebr. 10, 35. 36. Kastet ikke Eders Frimodighed bort, hvilken haver en stor Belønning; thi I have Taalmodighed behov, at naar I have gjort Guds Villie, I da kunne faae Forjættelsen.

Hvorledes skulle vi takke Gud, fordi han har skabt og ophol- 65.
der os?

Vi takke Gud retteligen for Livet, som han har givet og opholder os, naar vi bruge det i hans Tjeneste, og benytte hans naadige Foranstaltninger til vor Frelse.

Hebr. 12, 15. Seer til, at ikke Noget forsammer Guds Naades Tid.

Den anden Artikel.

Om Gjenløsningen.

66. Jeg troer paa Jesus Christus, Guds eenbaarne Son, vor Herre, som er undfangen af den Hellig Aand, født af Jomfru Maria, piint under Pontius Pilatus, korsfæstet, død og begravet, nedfaren til Helvede, paa tredie Dag igjen opstanden fra de Døde, opfaren til Himmels, siddende ved Gud Faders, den Almægtiges, hoire Haand, derfra han skal komme at domme Levende og Døde.

Det er: Jeg troer, at Jesus Christus, sand Gud, født af Saderen i Evighed, og tillige sandt Menneſke, født af Jomfru Maria, er min Herre, som har gjenløst mig fortabte og fordømte Menneſke, erhvervet og vundet mig fra alle Synder, fra Døden og fra Djævelens Magt, ikke med Guld eller Sølv, men med sit hellige, dyrebare Blod, og med sin uskyldige Lidelse og Død; paa det jeg skal være hans Egen, og i hans Rige leve under ham og tjene ham i evig Retfærdighed, Uskyldighed og Sælgighed; ligesom han er opstanden fra Døden, lever og regjerer i Evighed. Det er visseligen sandt.

A. Spaadommene om en Frelser.

67. Var det forud kundgjort, at Gud vilde frelse Menneſkene?

Gud havde fra Evighed besluttet at frelse Menneſkene, og han kundgjorde denne sin naadige Beslutning baade strax efter Syndefaldet, og mange Gange sidenefter.

Eph. 1, 4. Gud udvalgte os i Christo, før Verdens Grundvold blev lagt.

68. Hvilke ere de vigtigste Forjættelser og Spaadomme om en Frelser?

1. Den første Forjættelse om en Frelser var

Herrens Ord, at Dvindens Sæd skulde knuse
Slangens Hoved.

1 Mos. 3, 15. Herren sagde til Slangen: Jeg vil sætte Fjendskab mellem dig og Dvinden, mellem din Sæd og hendes Sæd; han skal knuse dit Hoved, men du skal stikke ham i Hælen.

2. To tusinde Aar efter den første Forjættelse 69.
blev det forkyndt Abraham, at Frelseren skulde
være af hans Afkom.

1 Mos. 22, 18. Herren sagde til Abraham: I din Sæd skulle alle Folk paa Jorden velsignes.

Ann. Disse samme Ord bleve ogsaa sagte til Isak og Jakob, og saaledes blev det kundgjort, at Frelseren skulde fremgaae af det israelitiske Folk.

3. Forjættelsen om en Frelser blev gjentaget 70.
til David, hvem det blev forkyndt, at een af
hans Efterkommere skulde være Konge i et
evigt Rige.

2 Sam. 7, 12. 13. Herren sagde til David ved Propheten Nathan: Naar dine Dage ere omme, og du hviler hos dine Fædre, da vil jeg opreise din Sæd efter dig, og jeg vil grundfæste hans Rige; han skal bygge et Huus for mit Navn, og jeg vil grundfæste hans Riges Throne evindeligt. (Sammenlign hermed Engelenes Ord, da han bebudede Jesu Fødsel. Luc. 1, 32. 33.)

4. Propheterne i den følgende Tid forkyndte 71.
mangfoldige Spaadomme om Frelseren, om
hans Person og hans Gjerning, om Ste-
det, hvor han skulde fødes, og om Tiden, naar
han skulde komme.

Af disse Spaadomme ere følgende nogle af de mærkeligste:

Es. 9, 6. Et Barn er født os, en Søn er givet os, og Herredømmet skal være paa hans Skuldre, og

hans Navn skal kaldes Underlig, Raadgiver, vældige Gud, Evigheds Fader, Fredsfyrste.

Es. 11, 1. 2. Der skal bygge et Riis af Isai Stub, og en Dvise af hans Rodder skal bære Frugt. Og Herrens Aand skal hvile paa ham, Wiisdoms og Forstands Aand, Raads og Styrkes Aand, Kundskabs og Herrens Frygts Aand.

Es. 53, 5. Han er saaret for vore Overtrædelser, og knust for vore Misgjerninger; Straffen laae paa ham, at vi skulle have Fred, og vi have faaet Lagedom ved hans Saar.

Micha 5, 1. Du Bethlehem Ephrata! er du for liden til at være iblandt Judas Slægter? Af dig skal En udgaae til at være en Herster i Israel, og hans Udgang er fra fordum, fra Evigheds Dage.

Haggai 2, 7—9. Da Templet var opbyggt efter Hjemkomsten fra Babylon, sagde Propheten: Alle Folkens Længsel skal komme, og jeg vil fylde dette Huus med Herlighed, siger den Herre Zebaoth. Dette sidste Tempels Herlighed skal blive større end det førstes, og jeg vil give Fred paa dette Sted, siger den Herre Zebaoth.

Zach. 9, 9. 10. Fryd dig saare, Zions Datter! raab med Glæde, Jerusalems Datter! see din Konge skal komme til dig, sagtomdig og ridende paa et Asen, paa Asenindens unge Fole. Og han skal tale Fred til Hedningerne, og hans Herredømme skal være fra eet Hav til et andet, fra Floden til Jordens Ende.

Ann. 1. Da noget over fire hundrede Aar vare forløbne efter den sidste Prophet Malachias, fremstod Johannes den Døber for at berede Veien for Frelseren, og han forkyndte, at nu var Himmeriges Rige kommen nær. Dette skete omtrent fire tusinde Aar efter den første Forjættelse.

Ann. 2. Da Jesus kom, var Forventningen om en Frelser almindelig iblandt Jøderne. Ogsaa til Hedningerne havde Forventningen udbredt sig. (Matth. 2. De Bise fra Østerland.)

B. Om Jesu Christi Person.

Hvem er Jesus Christus?

72.

1. Jesus Christus er sand Gud, Faderens eenbaarne Søn, deelagtig med Faderen i det eneste guddommelige Væsen og i alle guddommelige Egenheder. (see Nr. 56.)

Joh. 5, 19. 21. Jesus sagde: Hvilke Ting Faderen gjør, de samme gjør og Sønnen ligesaa. Ligesom Faderen opvækker Døde og gjør levende, ligesaa gjør og Sønnen levende hvilke han vil.

Joh. 5, 23. Jesus sagde: Alle skulle ære Sønnen, ligesom de ære Faderen.

Joh. 10, 30. Jesus sagde: Jeg og Faderen vi ere Et.

Joh. 17, 5. Jesus sagde: Herliggjør mig nu, Fader! med den Herlighed, som jeg havde hos dig før Verden var.

2. Jesus Christus er tillige sandt Menneske, født af Jomfru Maria, med en menneskelig Sjæl og et menneskeligt Legeme, men formedelst Undfangelsen af den Hellig Aand ubesmitet af Synden. 73.

Luc. 1, 35. Engelen sagde til Jomfru Maria: Den Hellig Aand skal komme over dig, og den Høiestes Kraft skal overstygge dig, derfor skal ogsaa det Hellige, som fødes af dig, kaldes Guds Søn.

Luc. 2, 52. Jesus forfremmedes i Visdom og Aander og Naade hos Gud og Menneskene.

Ann. 1. Jesus, som var født uden Synd, blev ogsaa ved at være uden Synd, og gav os ved sit hellige Levnet et fuldkomment Mønster til Efterfølgelse.

Joh. 8, 46. Jesus sagde til sine Tjender: Hvo af eder kan overbevise mig om nogen Synd.

1 Petr. 2, 22. Han haver ikke gjort Synd, og der blev ikke funden Svig i hans Mund.

Matth. 11, 29. Jesus sagde: Lærer af mig; thi jeg er sagtnodig og ydmyg af Hjertet.

Matth. 16, 24. Jesus sagde: Vil Noget komme efter mig, han skal fornægte sig selv, og tage sit Kors og følge mig.

Phil. 2, 5. Det samme Sind være i Eder, som og var i Christus Jesus.

Ann. 2. I Jesus Christus er den guddommelige og den menneskelige Natur uadskilleligen forenede, saa at han er Gud og Menneſke i een Person.

74. Hvilke tvende Tilstande adskille vi i Jesu Christi Liv?

1. I Jesu Christi Liv adskille vi hans Fornedrelses-Stand og hans Ophøielses-Stand.

Phil. 2, 6—11. Christus Jesus, da han var i Guds Skikkelse, holdt han det ikke for et Rov at være Gud liig, men han forringede sig selv, idet han tog en Tjeners Skikkelse paa og blev Menneſker liig; og da han var funden i Skikkelse som et Menneſke, fornedrede han sig selv, saa at han blev lydige til Døden, ja Korsets Død. Derfor haver og Gud høit ophøiet ham, og skjænket ham et Navn, som er over alle Navne, at i Jesu Navn skal hvert Knæ bøie sig, deres i Himmelen og paa Jorden og under Jorden, og hver Tunge skal bekfende, at Jesus Christus er en Herre til Gud Faders Ære.

75. 2. Til Jesu Christi Fornedrelses-Stand hører: hans Fødsel som Menneſke, hans Liv her paa Jorden i Ringhed og Armod, hans Lidelser, hans Død og Begravelse. Al hans Fornedrelse var frivillig for vor Skyld.

Gal. 4, 4. Da Tidens Fylde kom, udsendte Gud sin Søn, født af en Kvinde, født under Løven.

Matth. 8, 20. Jesus sagde: Næve have Huler, og Himmelenes Fugle Næder, men Menneſkens Søn har ikke det, hvortil han kan halde sit Hoved.

2 Cor. 8, 9. Jesus Christus blev for Eders Skyld

fattig, da han var riig, paa det at I ved hans Fattigdom skulde blive rige.

Joh. 10, 11. 18. Jesus sagde: Jeg er den gode Hyrde; den gode Hyrde sætter sit Liv til for Faarene. Ingen tager det fra mig, men jeg sætter det til af mig selv.

Ann. Ikke alene paa Legemet udfød Jesus bittere Lidelser for vor Skyld, men ogsaa paa Sjelen.

Matth. 26, 38. Jesus sagde i Gethsemane: Min Sjæl er ganske bedrøvet indtil Døden.

3. Til Jesu Christi Døphøielses-Stand 76.
hører: hans Opstandelse, hans Himmelfart, hans Sæde ved Faderens høire Haand, og hans Gjenskomst til Dommen.

Luc. 24, 26. Burde det ikke Christus at lide dette, og at indgaae til sin Herlighed.

Ann. 1. At Jesus satte sig ved Faderens høire Haand betyder, at han tog Deel med Faderen i guddommelig Herlighed og Herredømme. Da han er Gud og Menneſte i een Person, er hans forklarede menneſkelige Natur ogsaa deelagtig i denne Magt og Herlighed.

Ann. 2. Jesu Nedfart til Helvede, eller de Afdødes Døpholdssted, fandt Sted imellem Fornedrelses-Standen og Døphøielses-Standen.

1 Petr. 3, 19. Han gik bort og prædikede for Aanderne, som vare i Forvaring.

C. Om Jesu Christi Gjæring.

Hvorfor kom Jesus Kristus til Verden?

77.

Jesus Kristus kom ifølge Guds evige Kjærlighed til Verden for at frelse os fra Fortabelsen og føre os tilbage til Samfund med Gud, at vi kunne have et evigt Liv.

Joh. 3, 16. Saa elskede Gud Verden, at han gav sin Søn den eenbaarne, at hver den, som troer paa ham, ikke skal fortabes, men have det evige Liv.

78. Hvorledes har Jesus Kristus udført denne sin Gjerning?

Jesus Kristus har udført sin Gjerning til vor Frelse, idet han er bleven vor høieste Prophet, vor sande Ypperstepræst og vor evige Konge.

Ann. Frelserens Navn betegner hans Gjerning. Navnet Jesus betyder en Frelser. (Matth. 1, 21. Engelen sagde til Joseph: du skal kalde hans Navn Jesus, thi han skal frelse sit Folk fra deres Synder.) Navnet Kristus eller Messias betyder den Salvede. I det gamle Testaments Tid salvedes baade Propheter og Ypperstepræster og Konger (see 1 Kong. 19, 16. 2 Mos. 28, 41. 1 Sam. 16, 13.) og Navnet Kristus betegner altsaa Frelserens hele tredobbelte Embede.

79. Hvad vil det sige, at Jesus Kristus er vor Prophet?

Jesus Kristus har selv forkyndt Guds Raadslutning angaaende Synderes Frelse, idet han har lært om sig selv og sit Rige. Dette kalde vi hans prophetiske Gjerning.

Ann. 1. Jesus er den høieste Prophet; thi han er selv Sandheden og Verdens Lys.

Joh. 14, 6. Jesus sagde: Jeg er Veien og Sandheden og Livet; der kommer Ingen til Faderen uden ved mig.

Joh. 8, 12. Jesus sagde: Jeg er Verdens Lys; hvo som følger mig, skal ikke vandre i Mørket, men have Livets Lys.

Ann. 2. Jesus har stadfæstet sin Lære a. ved sine Undergjerninger;

Matth. 11, 2—5. Da Johannes den Døber fra sit Fængsel sendte to af sine Disciple til Jesus, og lod ham

spørge: Er du den, der skal komme, eller skulle vi vente en Anden? Svarede Jesus: Gaaer hen og forkynder Johannes de Ting, som I høre og see: Blinde see og Halte gaae, Spedalske renses og Døve høre, Døde staae op og Evangelium prædiktes for de Fattige.

Joh. 5, 36. Jesus sagde: de Gjærninger, som Faderen har givet mig at fuldkomme, disse Gjærninger, som jeg gjør, vidne om mig, at Faderen har udsendt mig.

b. ved sine Spaadomme; Jesus forudsagde sin Lidelse og Død, sin Opstandelse og Himmelfart; Judas's Forræderi og Peders Fornægtelse; den Hellig Aands Udgydelse og sit Riges Udbredelse; Jerusalems Udælgelse, sin Gjenkomst og Verdens Ende.

Svab vil det sige, at Jesus Christus er vor Ypperstepræst? 80.

Jesus Christus har ved sin uskyldige Lidelse og Død forsonet os med Gud, og derved gjenløst os fra Synden og Døden og Djævelens Magt. Derfor kalde vi ham vor Ypperstepræst.

Matth. 20, 28. Jesus sagde: Menneffens Søn er ikke kommen for at lade sig tjene, men for at tjene og give sit Liv til en Gjenløsning for Mange.

Hebr. 9, 11. 12. Da Christus kom som en Ypperstepræst for det tilkommende Gode, gif han ikke med Blod af Bukke eller Kalve, men med sit eget Blod ind i Helligdommen, og fandt en evig Forløsning.

Ann. 1. Jesu Lidelse og Død var uskyldig eller uforstyldt; thi hans Liv var fuldkommen helligt. (See Nr. 73. Ann. 1.). Selv havde han ingen Synd, men han bar al Verdens Synd.

Ann. 2. Efter Guds Befaling i Moseloven blev der i det gamle Testaments Tid bragt mange Offerere i Helligdommen for Folkets Synder. Det mærkeligste var det, der bragtes hvert Aar paa Forsoningsdagen, da Ypperstepræsten gif ind i det Allerhelligste og stæn-

kede Offerdyrets Blod paa Naadestolen. Disse Offere skulde være Forbilleder paa det fuldgjeldige Forsøningsoffer, som Jesus bragte, idet han hengav sig selv i Døden, og udgjød sit Blod for os paa Korset.

81. Hvad vil det sige, at Jesus Kristus er vor Konge?

Jesus Kristus, som døde for vore Synder, er igjen opstanden og lever i Evighed som sine Troendes aandelige Konge, der beskjermer sin Menighed paa Jorden, og giver os et evigt Liv med sig i sit Rige.

Joh. 18, 36. 37. Da Pilatus spurgte Jesus, om han var Jødernes Konge, svarede han: mit Rige er ikke af denne Verden. Og da Pilatus atter spurgte, om han ikke dog var en Konge, svarede han: du siger det, jeg er en Konge. Jeg er dertil født, og dertil kommen til Verden, at jeg skal vidne om Sandheden. Hver den, som er af Sandheden, hører min Røst.

Matth 28, 18—20. Jesus sagde: mig er givet al Magt i Himmelen og paa Jorden. Gaaer derfor hen og lærer alle Folk, og døber dem i Navnet Faderens og Sønnens og dens Hellig Aands. Og lærer dem at holde alt det, jeg haver befalet Eder. Og see jeg er med Eder alle Dage indtil Verdens Ende.

Joh. 10, 28. Jesus sagde: Jeg giver Mine et evigt Liv, og de skulle ingenlunde fortabes, og Ingen skal rive dem af min Haand.

Ann. 1. Som Konge fortsætter Jesus Kristus sin prophetiske og hypperstepræstelige Gjerning, idet han lader sit Ord forkynde i Verden, og som vor Talsmand hos Faderen træder frem for os.

Matth. 28, 19. see ovenfor.

Luc. 24, 47. Jesus sagde, at der i hans Navn skulde prædikes Omvendelse og Syndernes Forladelse for alle Folk.

1 Joh. 2, 1. 2. Dersom Nogen synder, have vi en Talsmand hos Faderen, Jesum Christum den Retfærdige, og han er en Forsønning for vore Synder, dog ikke alene for vore, men ogsaa for den ganste Verdens.

Hebr. 7, 24, 25. Han har et uforgængeligt Præstedømme, fordi han bliver til evig Tid; hvorfør han og kan fuldkommeligén gjøre dem salige, som komme til Gud formedelst ham, efterdi han lever altid til at træde frem for dem.

Ann. 2. Vi kunne ikke trøste os ved Jesu Forsøningsdød, dersom vi ikke ville leve under ham som vor Konge og tjene ham som hans Folk; thi han har gjenløst os, paa det at vi skulde være hans Egne.

Tit. 2, 14. Jesus Christus gav sig hen for os, at han maatte forløse os fra al Uretfærdighed, og rense sig et Giendomsfolk, nidkjert til gode Gjæringer.

Rom. 6, 18. Frigjorte fra Synden ere I blevene Retfærdighedens Tjenere.

Ann. 3. Kristus skal engang komme at dømme Levende og Døde. Da vil han lade Fordømmelsen udgaae over dem, som forsmættede Naadens Tid og ikke søgte Frelse ved ham; men sit Folk vil han tage til sig i sin Herlighed.

Ap Gj. 17, 31. Gud haver sat en Dag, paa hvilken han vil dømme Jorderige med Retfærdighed ved en Mand, hvilken han har bestillet dertil, og gjort det beviisligt for Alle, idet han opreiste ham fra de Døde.

1 Cor. 4, 5. Dømmer ikke Noget før Tiden, indtil Herren kommer, som skal føre for Lyset det, som er skjult i Mørket, og aabenbare Hjerternes Naad.

Matth. 12, 36. see No. 49.

Rom. 2, 6. see No. 15.

Matth. 25, 31—34. 41. Naar Menneffens Søn kommer i sin Herlighed, og alle hellige Engle med ham, da skal han sidde paa sin Herligheds Throne; og alle Folkeslag skulde forsamles for ham; og han skal stille dem fra hverandre, ligesom en Hyrde stiller Faarene fra Bukkene. Og han skal stille Faarene ved sin høire Side, men Bukkene ved den venstre. Da skal Kongen sige til dem ved den høire Side: kommer hid min Faders Belsignede! arver det Rige, som Eder er beredt fra Verdens

Grundvold blev lagt. — Og han skal sige til dem ved den venstre Side: gaaer bort fra mig, I Forbandede! i den evige Ild, som er bereedt Djævelen og hans Engle. Marc. 9, 46. Deres Dørm døer ikke, og Ilden udslukkes ikke.

Ann. 4. Dommens Dag skal ogsaa være denne Verdens yderste Dag. Naar denne Dag kommer, veed intet Menneske.

2 Petr. 3, 10. 13. Herrens Dag skal komme som en Tyn om Natten, paa hvilken Himlene skulle forgaae med stort Bulder, men Elementerne skulle komme i Brand og opløses, og Jorden og Alt, hvad der er paa den, skal opbrændes. Men vi forvente efter hans Forjættelse en ny Himmel og en ny Jord, i hvilke Retfærdighed boer.

Matth. 25, 13. Vaager derfor; thi I vide hverken Dag eller Time, paa hvilken Menneskens Son kommer.

Den tredie Artikel.

Om Helligjørelsen.

82. Jeg troer paa den Hellig Aand; den hellige almindelige Kirke, de Helliges Samfund; Syndernes Forladelse; Kjødets Opstandelse og det evige Liv.

Det er: Jeg troer, at jeg ikke af egen Fornuft eller Kraft kan troe paa Jesus Kristus, min Herre, eller komme til ham; men den Hellig Aand har kaldet mig ved Evangelium, har oplyst mig med sine Gaver, har helliget og opholdt mig i den rette Tro; ligesom han kalder, samler, oplyser, helliger den hele Christenhed paa Jorden, og opholder den ved Jesus Kristus i den rette eneste Tro; i hvilken Christenhed han daglig forlader mig og alle Troende al Synd rigeligen; og paa den yderste Dag skal han opvække mig og alle Døde, og give mig med alle Troende i Kristus et evigt Liv. Det er visse-
ligen sandt.

Hvem er den Hellig Aand?

83.

Den Hellig Aand er den tredie Person i Treenheden, deelagtig med Faderen og Sønnen i det eneste guddommelige Væsen og i alle guddommelige Egenskaber. (see No. 56).

1 Cor. 2, 10. 11. Aanden randsager alle Ting, ogsaa Guds Dybheder. Hvilket Menneſte veed det, der er i Menneſtet, uden Menneſkets Aand, ſom er i ham? Saa veed og Ingen det, ſom er i Gud, uden Guds Aand.

1 Cor. 3, 16. Vide I ikke, at I ere Guds Tempel, og Guds Aand boer i Eder?

Hvad er den Hellig Aands Gjerning?

84.

Den Hellig Aand virker i os, at vi kunne troe paa Jesus Christus og komme til ham, ſaa at vi tilligemed alle Troende kunne blive deelagtige i Syndernes Forladelse og det evige Liv.

Ann. 1. Derfor handles i den tredie Artikel om diſſe tre Stykker: A. De Troendes Samfund eller den Chriſtelige Kirke; B. Syndernes Forladelse formedelſt Troen; og C. Legemets Opſtandelse og det evige Liv.

Ann. 2. Uden den Hellig Aands Gjerning vilde Chriſti Gjerning ikke komme os til Gode, eſterdi vi ikke ved vor egen Fornuſt eller Kraft kan troe paa Jesus Christus eller komme til ham.

1 Cor. 12, 3. Ingen kan kalde Jeſum Herre uden ved den Hellig Aand.

A. Den chriſtelige Kirke.

Hvad er den chriſtelige Kirke?

85.

Ved den Hellig Aands Virksomhed er der og ſkal altid være en chriſtelig Kirke, det er: de Troendes Samfund, ſom ved Ordet og Sacramenterne ere forbundne med hverandre og med Kirkens Hoved Jesus Christus.

Matth. 16, 18. Jesus sagde: Helvedes Porte skulle ikke faae Overhaand over min Menighed.

Eph. 4, 4—6. Et Legeme og een Aand, ligesom I og ere kaldede til eet Haab i Eders Kald; een Herre, een Tro, een Daab, een Gud og Alles Fader, som er over Alle, og ved Alle og i Eder Alle.

Col. 1, 18. Christus er Legemets Hoved, nemlig Menighedens.

Ann. 1. Kirken er een; thi alle de Troende udgjøre eet Samsund; den er hellig formedelst Forbindelsen med Kristus og Helliggjørelsen ved den Hellig Aand; derfor kaldes ogsaa Kirken de Helliges Samsund. Kirken kaldes almindelig, fordi den skal udstrække sig til alle Jordens Slægter.

Matth. 8, 11. Mange skulle komme fra Øster og Vester, og sidde tilberds med Abraham, Isak og Jakob i Himmeriges Rige.

Joh. 10, 16. Jesus sagde: Jeg har andre Faar, som ikke ere af denne Sti; dem bør det mig og at føre did, og de skulle høre min Røst, og der skal blive een Hjord, een Hyrde.

Ann. 2. Endssjøndt Kirken er een, taler man dog ofte om flere Kirker, fordi Kirken her paa Jorden er deelt i flere mindre Samsund, som i enkelte Stykker afvige fra hinanden i Lærdommen, saasom den katholske, den reformerte, den lutheriske Kirke.

Ann. 3. Man bruger undertiden Navnet Christi Kirke eller Christenheden om alle dem tilsammen, som udvortes bekjende sig til Christendommen; men Mange af disse høre ikke til den sande Kirke, som er de Troendes Samsund.

Matth. 7, 21. Ikke Enhver, som siger til mig: Herre! Herre! skal indgaae i Himmeriges Rige; men den, som gjør min Faders Villie, som er i Himlene.

2 Tim. 2, 19. Herren kjender Sine.

B. Syndernes Forladelse.

Hvorledes virker den Hellig Aand Syndernes Forladelse? 86.

Den Hellig Aand virker Troen paa Jesus Christus, og deelagtiggjør os derved i Syndernes Forladelse.

Ann. Jesus Christus har erhvervet os Syndernes Forladelse, idet han gav sig hen til Forsoning for al Verdens Synder (see No. 80.); men Jesu Christi Fortjeneste kommer os ikke til Gode, uden naar vi troe paa ham (see No. 84.)

Ap. Gj. 10, 43. Hver den, som troer paa Jesus Christus, skal faae Syndernes Forladelse ved hans Navn.

Hvad er det at troe paa Jesus Christus? 87.

At troe paa Jesus Christus er at hengive os til ham som vor Frelser, saa at vi med inderlig Fortrøstning tilegne os hans Fortjeneste.

Ann. Ved Troen blive vi retfærdiggjorte for Gud, det er: al vor Syndeskuld bliver ophævet, og vi faae Guds Velbehag. Derfor giver Troen os Fred med Gud og Kræmmodighed.

Rom. 3, 23. 24. Alle have syndet, og dem fattes Gode for Gud; og de blive retfærdiggjorte uforstyldt af hans Naade ved den Forløsning, som er i Christo Jesu, hvilken Gud haver fremstillet til en Forsoning formedelst Troen paa hans Blod.

Gal. 2, 16. Vi vide, at et Menneske ikke bliver retfærdiggjort af Lovens Gjerninger, men ved Jesu Christi Tro.

Rom. 5, 1. Retfærdiggjorte ved Troen have vi Fred med Gud ved vor Herre Jesum Christum.

Rom. 8, 33. 34. Hvo vil anklage Guds Udvalgte? Gud er den, som retfærdiggjør. Hvo er den, som fordømmer? Kristus er den, som er død, ja meget mere, som og er opreist, som og er ved Guds høire Haand, og træder frem for os.

88. Hvorledes kan et Menneske komme til Troen paa Jesus Christus?

Ingen kan komme til Troen paa Jesus Kristus uden ved den Hellig Aands Naade, som kalder og oplyser.

89. Hvad vil det sige, at den Hellig Aand kalder?

Den Hellig Aand virker med Evangeliet, som forkyndes i Verden, og kalder eller indbyder derved Menneskene til at komme til Kristus.

Rom. 10, 14, 17. Hvorledes skulle de troe paa den, om hvem de ikke have hørt? men hvorledes skulle de høre, uden der er Nogen, som prædiker. Altsaa kommer Troen derved, at man hører; men at man hører, skeer ved Guds Ord.

Ann. 1. Gud har ved alle sine Tilskikkelser Menneskenes Frelse for Dø (see No. 64), og søger paa mange Maader at vække dem til Estertanke, og berede dem til at agte paa Kaldelsen ved Evangeliet.

Joh. 6, 44. Jesus sagde: Ingen kan komme til mig, uden Faderen, som mig udsendte, drager ham.

Ann. 2. Det er Guds naadige Villie, at Alle skulle faae Afgang til Frelsen, og han lader derfor sit Kald ved Evangeliet udgaae videre og videre i Verden, hvor han efter sin Vilddom finder for godt.

1 Tim. 2, 4. Gud vil, at alle Mennesker skulle blive salige og komme til Sandheds Erkjendelse.

Matth. 24, 14. Guds Riges Evangelium skal prædikes i den ganske Verden til et Vidnesbyrd for alle Folk.

Ann. 3. Mange af dem, der ere kaldede, faae dog ikke Deel i Frelsen, fordi de ikke følge Kaldet.

Matth. 22, 14. Mange ere kaldede, men Faa udvalgte.

Luc. 14, 16—24. Lignelsen om den store Nadvere.

90. Hvad vil det sige, at den Hellig Aand oplyser?

Dem, der agte paa Kaldet, oplyser den Hellig

Aand ved Guds Ord, eller virker i dem Erkjendelse baade af deres Synder og af Guds Naade, og fører dem saaledes til Omvendelse og Tro.

2 Cor. 4, 6. Gud, som sagde, at Lyset skulde skinne frem af Mørket, har ogsaa ladet det skinne i vore Hjerter til at oplyse Kundskaben om Guds Herlighed i Jesu Christo.

Ann. Til Omvendelse høre disse to Stykker:

1. at erkjende og oprigtigt angre sine Synder, og
2. alvorligen at vende sig til Gud og trachte efter Naade. Uden en alvorlig Omvendelse kan Troen, som er Tilegnelse af Naaden (No. 87.), ikke finde Sted.

Luc. 5, 31. 32. Jesus sagde: De Karske have ikke Læge behov, men de, som lide ilde. Jeg er ikke kommen at kalde Retfærdige, men Syndere til Omvendelse.

Ap. Gj. 3, 19. Fatter et andet Sind, og vender om, at Eders Synder maa være udslettede.

2 Cor. 7, 10. Bedrøvelsen efter Gud virker Omvendelse til Salighed, som ikke fortrydes; men Verdens Bedrøvelse virker Død.

Luc. 15. Bignelsen om den forlorne Søn.

Hvad virker den Hellig Aand i os formedelst Troen?

91.

Den Hellig Aand virker i os formedelst Troen, at vi helliggjøres, eller mere og mere gaae frem i Hellighed.

1 Thes. 4, 7. Gud kaldte os ikke til Ureenhed, men til Helliggjørelse.

Phil. 1, 6. Jeg er fuldeligen forsikkert om, at han, som begyndte den gode Gjerning i Eder, vil fuldføre den indtil Jesu Christi Dag.

1 Cor. 6, 11. I ere afvattede, I ere helliggjorte, I ere retfærdiggjorte ved den Herres Jesu Navn og ved vor Guds Aand.

Ann. 1. Da det er formedelst Troen at Helliggjørelsen virkes, kaldes et helligt Levnet Troens Frugt, og den sande Tro kaldes en levende Tro. Den sande Tro kan ikke være en død Tro.

Jac. 2, 18. 26. Vis mig din Tro af dine Gjerninger. — Thi ligesom Legemet er dødt uden Aand, saaledes er og Troen død uden Gjerninger.

Ann. 2. Fortrosthningen til den Hellig Aands Bistand skal give os Mod til at stride mod al Synd og Fristelse og lægge Vind paa Fremgang i det Gode.

2 Cor. 7, 1. Efterdi vi have saadanne Forjættelser, I Elskelige! saa lader os rense os selv fra al Kjødets og Aandens Besmittelse, og fuldende vor Helliggjørelse i Guds Frygt.

Phil. 3, 12—14. Ikke at jeg haver allerede grebet det, eller er allerede fuldkommen; men jeg jager der- efter, om jeg dog kan gribe det, efterdi jeg og er greben af Christus Jesus. Brødre! jeg agter ikke mig selv at have grebet det; men Gæt gjør jeg: forglemmende hvad der er bagved, og rakkende efter det, som er foran, iler jeg mod Maalet, til det Klenodie, som hører til Guds Kald herovenfra i Christus Jesus.

Ann. 3. De tre Stykker: Kaldelsen, Oplysningen og Helliggjørelsen ere i Livet ikke adskilte saaledes, at det ene hører op, hvor det andet begynder; men Gud bliver ved at kalde og oplyse og helliggjøre os, at vi mere og mere maae vende os fra Synden til Gud, at vor Tro stedse maa blive mere fast og levende, og at vort Levnet mere og mere maa blive et helligt Levnet i Kjerlighed.

C. Legemets Opstandelse og det evige Liv.

92. Hvorfor hører Læren om Opstandelsen og det evige Liv til Læren om den Hellig Aand?

Alle Menneſker skulle vel opstaae og blive ved at være til efter Døden; men kun de, der ved

den Hellig Aands Raade bevares i Troen paa Jesus Christus, kunne haabe en glædelig Opstandelse og et saligt Liv i Evigheden.

Rom. 8, 11. Dersom hans Aand, der opreiste Jesum fra de Døde, boer i Eder, da skal han, som opreiste Jesum fra de Døde, levendegjøre ogsaa Eders dødelige Legemer formedelt sin Aand, som boer i Eder.

Spad vil det sige, at vore Legemer skulle opstaae?

93.

Vore Legemer skulle vel døe; men Kristus vil igjen kalde dem frem til Liv, frie for al jordist Ufuldkommenhed, saa at Sjelen evig skal være forenet med sit herliggjorte Legeme.

Joh. 11, 25. Jesus sagde: Jeg er Opstandelsen og Livet; Hvo som troer paa mig, om han endog døer, skal han dog leve.

Joh. 5, 28. 29. Den Time kommer, paa hvilken alle de, som ere i Gravene, skulle høre Guds Søns Røst, og de skulle gaae frem, de, som have gjort godt, til Livsens Opstandelse, men de, som have gjort ondt, til Dommens Opstandelse.

1 Cor. 15, 42—44. Det saaes i Forkrænkelse, det opstaaer i Uforkrænkelse; det saaes i Vanære, det opstaaer i Herlighed; det saaes i Skrøbelighed, det opstaaer i Kraft; der saaes et sandseligt Legeme, der opstaaer et aandeligt Legeme.

Phil. 3, 20. 21. Vort Borgerkab er i Himlene, hvorfra vi og forvente Frelseren, den Herre Jesus Kristus, som skal forvandle vor Fornedrelses Legeme, til at vorde ligedannet med hans Herligheds Legeme.

Spad er det evige Liv?

94.

Det evige Liv, som Kristus vil give sine Troende, er en herlig og salig Tilstand, hvor der ikke mere skal være nogen Synd eller Sorg, men evig Fred og Glæde i Jesu

Christi og de hellige Engles og alle Saliges Samfund. (Eml. Nr. 81. Anm. 2.)

Joh. 17, 24. Jesus sagde: Fader! jeg vil, at de, som du haver givet mig, skulle være hos mig, hvor jeg er, at de maae ssee den Herlighed, som du har givet mig.

Aabenb. 21, 4. Gud skal aftsørre hver Saare af deres Dine, og Døden skal ikke være mere, ei heller Sorg, ei heller Strig, ei heller Pine.

Matth. 25, 34. see Nr. 81.

Anm. 1: Allerede her have vi i Samfundet med Christus det evige Liv; men her kan Freden og Glæden ikke være fuldkommen; thi her er endnu Strid og Sorg.

Joh. 3, 36. Hvo som troer paa Sønnen, haver et evigt Liv.

1 Tim. 6, 12. Strid Troens gode Strid; grih det evige Liv, til hvilket du og er kaldet.

Anm. 2. Haabet om det evige Liv skal trøste os under dette Livs Lidelser, og opmuntre os til Bestandighed i det Gode.

Rom. 8, 18. Jeg holder for, at den nærværende Tids Lidelser ere ikke at agte mod den Herlighed, som skal aabenbares paa os.

2 Cor. 4, 17. 18. Vor Trængsel, som er stækket og let, skaffer os en over al Maade stor, evig Bægt af Herlighed, idet vi ikke ansee de synlige Ting, men de usynlige; thi de synlige ere timelige, men de usynlige ere evige.

Gal. 6, 9. Naar vi gjøre det Gode, da lader os ikke blive trætte; thi vi skulle og høste i sin Tid, saaa fremt vi ikke forsage.

Aabenb. 2, 10. Vær tro indtil Døden, saa vil jeg give dig Livsens Krone.

Tredie Hovedstykke.

Fader vor.

Hyvad er det at bede?

95.

Det er at bede, naar vi samle vort Sind fra al Udspredelse, og henvende det til Gud, og tale til ham, hvad enten det skeer med lydelige Ord eller stille i vort Hjerter.

Ann. Det er altsaa Bøn, baade naar vi bede Gud om et eller andet Gode, og naar vi takke ham for hans Velgjerninger, og naar vi love og prise ham (see Nr. 22).

Matth. 6, 6. Naar du beder, da gaa ind i dit Kammer, og luk din Dør, og bed til din Fader, som er i Løndom; og din Fader, som seer i Løndom, skal betale dig aabenbare.

Phil. 4, 6. 7. Bærer ikke bekymrede for Noget, men lader i alle Ting Eders Begjeringer komme frem for Gud i Bøn og Vaakaldelse med Taksigelse. Og Guds Fred, som overgaaer al Forstand, skal bevare Eders Hjerter og Eders Tanker i Christo Jesu.

Eph. 5, 20. Eger altid Gud og Faderen Tak for alle Ting i vor Herres Jesu Christi Navn.

Pf. 118, 1. Takker Herren; thi han er god, og hans Mistundhed varer evindeligt.

Pf. 103, 1. 2. Min Sjel, lov Herren, og Alt, hvad i mig er, love hans hellige Navn! Min Sjel lov Herren, og glem ikke alle hans Velgjerninger.

Hyvilken er den bedste Bøn?

96.

Den bedste Bøn er Fader vor, den Bøn, som Jesus Christus selv har lært os. Den skulle vi derfor ofte bede, og vi skulle bruge den som en Anviisning til at bede ret.

Ann. 1. Den Bøn Fader vor indeholder korteligen Alt hvad vi have at bede om; den lærer os, at vi fornemmeligen skulle bede om de aandelige Goder, og at vi ikke alene skulle bede for os selv, men ogsaa for Andre.

Ann. 2. At vi skulle bede for Andre, eller gjøre Forbøn, læres ogsaa i dette Sprog:

1 Tim. 2, 1—3. Jeg formaner først for alle Ting, at der gjøres ydmygelige Begjeringer, Bønner, Forbønner, Taksigelser for alle Menneſter, for Konger og for alle dem, som ere i Høihed; at vi maae leve et roligt og stille Levnet i al Gudfrygtighed og Erbarhed; thi dette er godt og behageligt for Gud vor Frelser.

97. Fader vor, du som er i Himmelen!

Det er: Gud vil dermed tilskynde os, at vi skulle troe, han er vor rette Fader og vi hans rette Børn, paa det vi trøsteligen og med fuld Tillid skulle bede ham som kjere Børn deres kjere Fader.

Ann. Vi ere ikke af Naturen Guds kjere Børn, men formedelst Jesus Christus, som har forsonet os med Gud. Derfor kunne vi heller ikke bede med fuld Tillid som kjere Børn deres kjere Fader, uden naar vi bede i Jesu Navn.

Ep̄. 3, 12. I Jesu Christo vor Herre have vi Frimodighed og Afgang med Tillid ved Troen paa ham.

Rom. 8, 15. 16. I annammede ikke en Traldoms Aand atter til Frygt; men I annammede en sønlig Udkaaarelſes Aand, i hvilken vi raabe: Abba, Fader! Denne Aand vidner med vor Aand, at vi ere Guds Børn.

Joh. 16, 23. Jesus sagde: Sandelig, sandelig siger jeg Eder, at hvadsomhelst I bede Faderen om i mit Navn, skal han give Eder.

Den første Bøn.

98. Helliget worde dit Navn!

Det er: Guds Navn er vel i sig selv helligt;

men vi bede i denne Bøn, at det ogsaa maa vorde helligt hos os.

Hvorledes skeer det?

Naar Guds Ord læres puurt og reent, og vi ogsaa leve helligen som Guds Børn derefter: dertil hjælp os, Kjære Fader i Himmelen! Men hvo der lærer og lever anderledes, end Guds Ord lærer, han vanhelliger Guds Navn iblandt os: derfra bevar os, himmelske Fader!

Anm. At Guds Navn er os helligt i vort Hjerte, skal kjendes derpaa, at vi føre et helligt Levnet i Ord og Gjerning; og et helligt Levnet er et Levnet efter Guds Ord.

Pf. 119, 9—11. Hvorved skal en Ung holde sin Sti reen? derved at han holder sig efter dit Ord. Jeg gjemte dit Ord i mit Hjerte, paa det jeg ikke skal synde imod dig.

Pf. 119, 105. Dit Ord er en Lygte for min Fod, og et Lys paa min Sti.

Den anden Bøn.

Tilkomme dit Rige!

99.

Det er: Guds Rige Kommer vel uden vor Bøn af sig selv; men vi bede i denne Bøn, at det ogsaa maa komme til os.

Hvorledes skeer det?

Naar den himmelske Fader giver os sin Hellig Aand, saa at vi ved hans Naade troe hans hellige Ord, og leve gudeligen, her i Tiden og hisset i Evigheden.

Anm. Jesus Christus har oprettet Guds Rige blandt Menneskene (see Nr. 81), og dette Rige skal udbrede sig mere og mere, indtil det tilsidst fuldendes i Herlighed. Vi bede, at dette Rige i Sandhed maa komme til os, saa at Jesus Kristus, vor Konge, hersker i os, og giver os sine gode Gaver her og hisset.

Luc. 17, 21. Guds Rige er inden i Eder.

Rom. 14, 17. Guds Rige er Retfærdighed og Fred og Glæde i den Hellig Aand.

Den tredie Bøn.

100. **See din Villie, som i Himmelen, saaledes og paa Jorden!**

Det er: Guds gode, naadige Villie see vel uden vor Bøn; men vi bede i denne Bøn, at den ogsaa maa see hos os.

Hvorledes see det?

Naar Gud forstyrrer og forhindrer alle onde Anslag og Idrætter, som ikke ville lade os hellige hans Navn og ikke lade hans Rige komme, hvilket er Djævelens, Verdens og vort Kjøds Villie; men styrker og bevarer os faste i hans Ord og Tro indtil vor Ende; dette er hans naadige, gode Villie.

Num. Guds Villie er den bedste; derfor bede vi Gud, at han vil give os et saadant Sind, at vi gjerne gjøre hvad han vil, og med Hengivenhed lide hvad han vil.

Hebr. 13, 21. Gud befæste Eder i at god Gjærning til at gjøre hans Villie, og han virke i Eder det, som er velbehageligt for ham selv, ved Jesus Christus.

Luc. 22, 42. Jesus bad: Fader! see ikke min, men din Villie.

Den fjerde Bøn.

101. **Giv os idag vort daglige Brød!**

Det er: Gud giver dagligt Brød, ogsaa vel uden vor Bøn, endog til alle onde Mennesker; men vi bede i denne Bøn, at han vil lade os paastjønne det og annamme vort daglige Brød med Taksigelse.

Hvad forstaaes da ved dagligt Brød?

Alt hvad der hører til Legems Næring og Nødsørst, saasom Mad, Drikke, Klæder, Skoe, Huus, Sjem, Mark, Sæ, Penge, Gods, from Ægtefælle,

fromme Børn, fromt Tyende, fromme og trofaste Overherrer, godt Regimente, godt Veirlig, Fred, Sundhed, Tugt, Ære, gode Venner, trofaste Naboer, og deslige.

Ann. 1. I denne Bøn indbefatte vi alle vore jordiske Fornødenheder. Vi bede ikke om Rigdom og Overflod, men kun om det, som vi have behov, og dertil om et skjønnsomt og nøjsomt Hjerte. (Nr. 18 Ann. og Nr. 43.)

Drdspr. 30, 8. Giv mig ikke Armod eller Rigdom, men uddeel til mig mit beskillede Brød. *

1 Tim. 6, 6—8. Vistnok er Guds frygt med Nøjsomhed en stor Binding. Thi vi have Intet bragt med til Verden, det er da aabenbart, at vi ei heller kunne bringe Noget ud derfra. Men naar vi have Føde og Klader, skulle vi dermed lade os nøie. Men de, som ville vorde rige, falde i Fristelse og Snare, og mange daarlige og skadelige Begjæringer, som nedsanke Menneskene i Sdelaggelse og Fordærvelse; thi Pengegjerrighed er en Rod til alt Ondt.

Ann. 2. Vi bede vor himmelske Fader, at han idag vil give os det daglige Brød; thi vi ville imorgen atter bede ham derom, og ikke plage os med ængstelige Betymringer for den Dag imorgen.

Matth. 6, 33. 34. Søger først Guds Rige og hans Retfærdighed, saa skulle og alle disse Ting tillægges Eder. Betymrer Eder derfor ikke for den anden Morgen; thi den Dag imorgen skal betymre sig for sit Eget. Hver Dag haver nok i sin Plage.

Ann. 3. Vi skulle arbejde for at faae det daglige Brød (Nr. 63 Ann. 3); men det er dog Gud der giver os det; thi uden hans Belsignelse er alt vort Arbeide forgjæves.

Ps. 104, 14. Han lader Græs groe for Dvæget og Urter til Menneskenes Tjeneste, at han maa fremsøge Brød af Jorden.

Ann. 4. Naar Gud giver os Mere, end vi have behov til Legemet's Næring og Nødtørst, maae vi dog ikke ødsle dermed, men bruge det til Gavn for os selv og Andre; og vi skulle vogte os for at misbruge det til Umaaadelighed i Mad og Drikke, der er for-dærvelig baade for Sjæl og Legeme.

Joh. 6, 12. Sanker de overblevne Stykker tilsammen, at Intet forkommes.

Luc. 21, 34. Vogter Eder, at Eders Hjerter ikke nogen Tid besværes med Fraadseri og Druksenstab.

Den femte Bøn.

102. Dg forlad os vor Skyld, som og vi forlade vore Skyldnere!

Det er: Vi bede i denne Bøn, at den himmelske Fader ikke vil see hen til vor Synd, og ikke der-over forskyde vor Bøn; thi vi ere Intet værd af det, som vi bede om, have heller ikke fortjent det; men at han vil give os det altsammen af Naade; thi vi synde daglig meget, og fortjene vel idel Straf; saa ville vi da ogsaa igjen af Hjertet tilgive og gjerne gjøre dem vel, som forsynde sig imod os.

Ann. Vi synde daglig; derfor have vi nødig daglig at bede vor himmelske Fader, at han vil forlade os vor Skyld; og vi skulle da ogsaa daglig tilgive vor Næste-hvad han kan have forseet sig imod os, og ikke gemme Brede eller Bitterhed i vort Sind.

Eph. 4, 26. Bliver I vrede, da syndet ikke; Solen gaar ikke ned over Eders Fortørnelse.

Matth. 6, 14. 15. Forlade I Menneskene deres Overtrædelser, saa skal Eders himmelske Fader og forlade Eder; men forlade I ikke Menneskene deres Overtrædelser, saa skal Eders Fader ikke heller forlade Eders Overtrædelser.

Matth. 18, 21—35. Lignelsen om den gjeldbundne Tjener.

Den sjette Bøn.

Og led os ikke i Fristelse! 103.

Det er: Gud frister vel Ingen; men vi bede i denne Bøn, at Gud vil bestjerme og bevare os, paa det Djævelen, Verden og vort Kjød ikke skal bedrage os, eller forsøre os til Vantro, Sortvivelse og anden stor Skændsel og Last, og hvis vi anfægtes dermed, at vi dog tilsidst maae vinde og beholde Seier.

Ann. 1. Vi kunne her i Verden ikke undgaae Fristelser; vort Liv maa derfor være en Strid; men vi bede Gud, at han vil styrke os i vor Svaghed, at vi kunne seire i Striden.

Eph. 6, 13. Tager Guds fulde Rustning paa, at I kunne gjøre Modstand paa den onde Dag og bestaae efterat have overvundet Alt.

Phil. 4, 13. Jeg formaaer Alt i Christus, som gjør mig stærk.

2 Tim. 4, 7. Jeg har stridt den gode Strid, fuldkommet Løbet og bevaret Troen.

Ann. 2. Denne Bøn paaminder os om, at vi ikke skulle hengive os til aandelig Sovn og Sikkerhed, men være aarvaagne.

Matth. 26, 41. Vaager og beder, at I ikke skulle falde i Fristelse! Manden er vel redebon, men Kjødets er skrøbeligt.

1 Cor. 10, 12. Hvo som tykkes at staae, see vel til, at han ikke falder.

Den syvende Bøn.

Men fri os fra det Ondt! 104.

Det er: Vi bede i denne Bøn som i en Sum, at den himmelske Fader vil frie os fra alt Slags Ondt, til Legem og Sjel, Gods og Ære, og tilsidst, naar vor Time kommer, forunde os en salig

Ende, og med Naade tage os fra denne Jammerdal til sig i Himmelens.

Ann. I Guds himmelske Rige er ikke Synd eller Fristelse eller nogen Slags Nød og Sorg; til dette vort salige Hjem føre du os, o himmelske Fader!

2 Tim. 4, 18. Herren vil frie mig fra alt Ondt, og frelse mig til sit himmelske Rige.

105. **Thi dit er Riget og Magten og Eren i Evighed. Amen!**

Det Ord Amen betyder, at jeg skal være vis paa, at disse Bønner ere den himmelske Fader behagelige, og af ham bønhørte; thi han har selv befalet os at bede saaledes, og forjætter, at han vil bønhøre os. Amen! Amen! det betyder: Ja, Ja, det skal skee saaledes.

Ann. En Bøn, der fremføres for Gud med Ydmyghed og Tro, er aldrig forgjæves. Vel giver Gud os ikke altid hvad vi bede om af de timelige Ting, fordi det ikke er os gavnligt; men saa giver han os formædelt Bønnen Hengivenhed og Taalmodighed; thi Bønnen befæster vort Samfund med Gud og styrker os i Troen.

Matth. 7, 7. 8. Beder, saa skal Eder gives; søger, saa skulle I finde; banker, saa skal Eder oplades. Thi hver den, som beder, han faaer, og den, som søger, han finder, og den, som banker, ham skal oplades.

1 Joh. 5, 14. Denne er den Fortrøstning, som vi have til ham, at dersom vi bede om Noget efter hans Villie, da hører han os.

Luc. 18, 1. Man bør altid bede, og ikke blive træt.

Ps. 42, 12. Hvorfor er du nedbøiet min Sjæl! og hvorfor bruser du i mig? bi efter Herren! thi jeg skal endnu talke ham, min Frelser og min Gud.

Fjerde Hovedstykke.
Daabens Sacrament.

For det Første: Hvad er Daaben?

106.

Daaben er ikke blot Vand alene; men den er Vandet, indbefattet i Guds Befaling og forbundet med Guds Ord.

Hvilket er da dette Guds Ord?

Hvad vor Herre Christus siger hos Matthæus i det sidste Capitel:

Gaaer hen og lærer alle Folk, og døber dem i Faderens og Sønnens og den Hellig Aands Navn.

Ann. At døbes i Faderens og Sønnens og den Hellig Aands Navn er at døbes til Samsfund med den treenige Gud og Deelagtighed i hans Naade og Gaver. Hvo der vil være i Samsfund med Gud, maa frasige sig alt Samsfund med Guds Fiende; derfor hører til vor Daabspagt de to Stykker, at vi skulle forsaage Djævelen og alle hans Gjerninger og alt hans Væsen, og at vi skulle troe paa Gud Fader, Søn og Hellig Aand.

For det Andet: Hvad giver eller nytter Daaben? 107.

Den virker Syndernes Forladelse, frier fra Døden og Djævelen, og giver alle dem den evige Salighed, som troe hvad Guds Ord og Forjættelse siger.

Hvilket er da dette Guds Ord og hans Forjættelse?

Hvad vor Herre Christus siger hos Marcus i det sidste Capitel:

Hvo som troer og bliver døbt, skal blive salig; men hvo som ikke troer, skal fordommes.

Ann. 1. Hvad Jesus Christus har erhvervet for Alle, har han i Daaben meddeelt Enhver

af os i Særdeleshed. Og saaledes ere vi i Daaben komne i Samfund med den treenige Gud (Nr. 106. Anm.): vi ere indlemmede i Jesu Christi Rige, vi ere blevne Faderens Børn, og vi ere blevne deelagtige i den Hellig Aands Naadevirkninger.

Ap. Gj. 2, 38. Apostelen Petrus sagde paa Pindsedagen: Omvendt Eder, og hver af Eder lade sig døbe i Jesu Christi Navn til Syndernes Forladelse, og I skulle faae den Hellig Aands Gave.

Ap. Gj. 22, 16. Ananias sagde til Paulus: Etaa op, lad dig døbe, og dine Synder afvætte.

Anm. 2. Hvad der er givet os i Daaben, kan ikke komme os til Gode, uden vi tilegne os det i Troen. (See Nr. 86 og 87.).

108. For det Tredie. Hvorledes kan Vand gjøre saadanne store Ting?

Vand gjør det vistnok ikke, men Guds Ord, som er med og ved Vandet, og Troen, som forlader sig paa dette Guds Ord i Vandet. Thi uden Guds Ord er Vandet blot Vand og ingen Daab; men med Guds Ord er det en Daab, det er: et naaderigt Livets Vand og et Igjensfødelsens Bad i den Hellig Aand, som St. Paulus siger til Titus i det tredie Capitel: Han har frelst os ved Igjensfødelsens og Sornyelsens Bad i den Hellig Aand, hvilken han har udgydt rigeligen over os formødelst Jesus Christus vor Frelser, paa det at vi ved hans Naade skulle være retfærdige og Arvinger til det evige Liv i Haabet. Det er visseligen fuld sandt.

Anm. I Daaben blev Spiren til et nyt aandeligt Liv nedlagt i os, idet vi kom i Samfund med Gud, og den Hellig Aand begyndte sin gode Gjerning i os. Derfor kaldes Daaben et Gjenfødelsens Bad i den Hellig Aand.

Joh. 3, 5. 6. Jesus sagde til Nicodemus: Sande:

lig, sandelig siger jeg dig: uden Nogen bliver født af Vand og Aand, kan han ikke indkomme i Guds Rige. Hvad som er født af Kjødet, er Kjød; og hvad som er født af Aanden, er Aand.

2 Cor. 5, 17. Dersom Nogen er i Kristus, er han en ny Skabning; det Gamle er forbigangent, see Alt er bleven nyt.

Gal. 3, 27. I, saamange som ere døbte til Kristus, have iført Kristus.

1 Cor. 3, 16. Vide I ikke, at I ere Guds Tempel, og Guds Aand boer i Eder.

For det Fjerde. Hvad betyder da denne Vand: 109.
daab?

Den betyder, at den gamle Adam i os skal druknes ved daglig Anger og Bod, og døe med alle Synder og onde Lyster; og at derimod et nyt Menneſke daglig skal fremkomme og opstaae, som skal leve evindeligt for Gud i Retfærdighed og Keenhed.

Hvor staaer det skrevet?

St. Paulus siger til Rømerne i det sjette Capitel: Vi ere begravne med Kristus ved Daaben til Døden, paa det at, ligesom Kristus er opvakt fra de Døde formedelst Faderens Herlighed, saaledes skulle vi ogsaa vandre i et nyt Levnet.

Ann. I Daaben bleve vi gjensfødte, eller et nyt Menneſke blev født i os; men dette nye Menneſke skal mere og mere vore, indtil det fuldendes hisset; og den syndige Natur eller det gamle Menneſke skal mere og mere overvindes og underkues, indtil det tilintetgjøres. Dette steer ved den Hellig Aands Raade, som helliggjør os formedelst Troen. (Nr. 91.).

Eph. 4, 22—24. I skulle afslægge det gamle Menneſke efter den forrige Omgangelse, som fordærves ved bedrægelige Lyster; men fornyes i Eders Sinds Aand,

og iføre det nye Menneske, som er skabt efter Gud i Sandhedens Retfærdighed og Hellighed.

1 Petr. 3, 21. Daaben er ikke Renselse fra Sjælets Ureenhed, men en god Samvittigheds Pagt med Gud ved Jesu Christi Opstandelse.

110. Er det ret gjort at lade smaa Børn døbe?

Christne Forældre gjøre ret i at lade deres Børn døbe i den spæde Alder, saaledes som det fra ældgammel Tid er Brug i Kirken; thi Børnene ere fødte syndige, og have derfor Gjenfødselse behov; og Kristus har sagt: „lader de smaa Børn komme til mig“.

Marc. 10, 14. Lader de smaa Børn komme til mig, og formener dem ikke; thi Guds Rige hører Saadanne til.

Ann. 1. Ved Barnedaaben paalægges Forældrene den Pligt at give deres Børn en christelig Opdragelse, „at de maae blive ved Kristus, ligesom de ved Daaben ere indpodede i ham.“

Ann. 2. Ved Confirmationen bekræfte de unge Christne deres Daabspagt, idet de selv offentlig for Menigheden aflægge det hellige Daabslofte.

Confirmationen er ikke anordnet i Guds Ord; men den er en vigtig og høitidelig Handling, der er til Bestyrkelse for de Unge, og til Bekræftelse af deres Samfund med Menigheden.

Matth. 3, 11. Hold fast ved det, du haver, at Ingen skal tage din Krone.

Femte Hovedstykke.

Alterens Sacrament.

Hvad er Alterens Sacrament?

111.

Det er vor Herres Jesu Christi sande Legeme og Blod, under Brød og Viin, at ædes og drikkes af os Christne, indsat af Christus selv.

Hvor staaer det skrevet?

Saaledes skrive de hellige Evangelister, Matthæus, Marcus, Lucas og St. Paulus:

Vor Herre Jesus Christus, i den Nat, da han blev forraadt, tog han Brødet, takkede, og brød det, og gav sine Disciple det, og sagde: tager dette hen og æder det, det er mit Legeme, som gives for Eder; dette gjører til min Thukommelse.

Ligesaa tog han og Kalken efter Aftensmaaltid, takkede, og gav dem, og sagde: drikker alle deraf! dette er det nye Testaments Kalk i mit Blod, som udgydes for Eder til Syndernes Forladelse. Dette gjører, saa ofte som I det drikke, til min Thukommelse.

Anm. Brødet og Vinen i den hellige Nadvere ere ikke blotte Tegn paa Jesu Legeme og Blod; heller ikke forvandles Brødet og Vinen til Jesu Legeme og Blod; men i, med og under Brødet og Vinen modtage vi i den hellige Nadvere Jesu Legeme og Blod, som paa en for os ubegribelig Maade er virkeligen der tilstede.

Hvad nytter da saadan Eder og Drikken?

112.

Det viser os disse Ord: givet og udgydt for Eder til Syndernes Forladelse; nemlig, at i Sacramentet gives os ved disse Ord Syndernes

Sorladelse, Liv og Salighed. Thi hvor Syndernes Sorladelse er, der er ogsaa Liv og Salighed.

Ann. 1. I den hellige Nadvere fornyer og stadfæster Jesus Christus sit Samfund med os, at vi maae være forvissede om vore Synders Sorladelse, og styrkes til at leve et helligt Liv.

1 Cor. 10, 16. Velsignelsens Kalk, som vi velsigne, er den ikke Christi Blods Samfund? det Brød, som vi bryde, er det ikke Christi Legems Samfund?

Joh. 6, 54—56. Hvo som æder mit Kjød og drikker mit Blod, haver et evigt Liv, og jeg skal opreise ham paa den yderste Dag. Thi mit Kjød er sandelig Mad, og mit Blod er sandelig Drikke. Hvo som æder mit Kjød og drikker mit Blod, han bliver i mig, og jeg i ham.

Joh. 15, 4. 5. Bliver i mig, da bliver og jeg i Eder. Ligesom Grenen ikke kan bære Frugt af sig selv, uden den bliver i Træet, saa kunne I ikke heller, uden I blive i mig. Jeg er Viintræet, I ere Grenene. Hvo som bliver i mig og jeg i ham, han bærer megen Frugt; thi uden mig kunne I slet Intet gjøre.

Ann. 2. I det den hellige Nadvere befæster vort Samfund med Christus, befæster den ogsaa vort Samfund med hverandre i Menigheden, og bestyrker os i indbyrdes Kjerlighed.

1 Cor. 10, 17. Eet Brød, eet Legeme ere vi Mange; thi vi ere alle deelagtige i det ene Brød.

Joh. 13, 35. Derpaa skulle Alle kjende, at I ere mine Disciple, dersom I have indbyrdes Kjerlighed.

113. Hvorledes kan legemlig Vden og Driften gjøre saadanne store Ting?

Vden og Driften gjør det vistnok ikke; men de Ord, som staae der: givet og udgydt for Eder til Syndernes Sorladelse; hvilke Ord ere tilligemed den legemlige Vden og Driften som Hovedstykket i Sacramentet; og hvo der troer disse Ord,

han har hvad de sige og som de lyde, nemlig Syndernes Forladelse.

Ann. Hvad der gives os i den hellige Nadvere, kan ikke komme os til Gode, uden vi tillegne os det i Troen (Nr. 86, 87 og 107 Ann. 2.). Hvo der ikke troer, ham nytter den legemlige Vden og Driften Intet.

Hvo annammer da dette Sacrament værdigen? 114.

Saste og legemlig Beredelse er vel en smuk udvortes Tugt; men den er ret værdig og vel stikket, som har Troen paa disse Ord: givet og udgydt for Eder til Syndernes Forladelse. Men hvo der ikke troer disse Ord eller tvivler, han er uærdig og uskikket; thi det Ord „for Eder“ kræver idel troende Hjerter.

Ann. 1. Vi skulle derfor prøve os selv inden vi gaae til Herrens Bord, at vi kunne komme der med en oprigtig Anger over vore Synder, med en ret Tro paa Jesus Christus vor Frelser, og med det alvorlige Forsæt, at vi ville føre et helligt Levnet i Kjærlighed.

1 Cor 11, 27—29. Hvo som æder dette Brød eller drikker Herrens Kalk uærdeligen, skal være skyldig i Herrens Legeme og Blod. Men hvert Menneske prøve sig selv, og saaledes æde han af Brødet og drikke af Kalken. Thi hvo som æder og drikker uærdeligen, æder og drikker sig selv til Dom, idet han ikke gjør Forskjel paa Herrens Legeme.

2 Cor. 13, 5. Nandsager Eder selv, om I ere i Troen; prøver Eder selv!

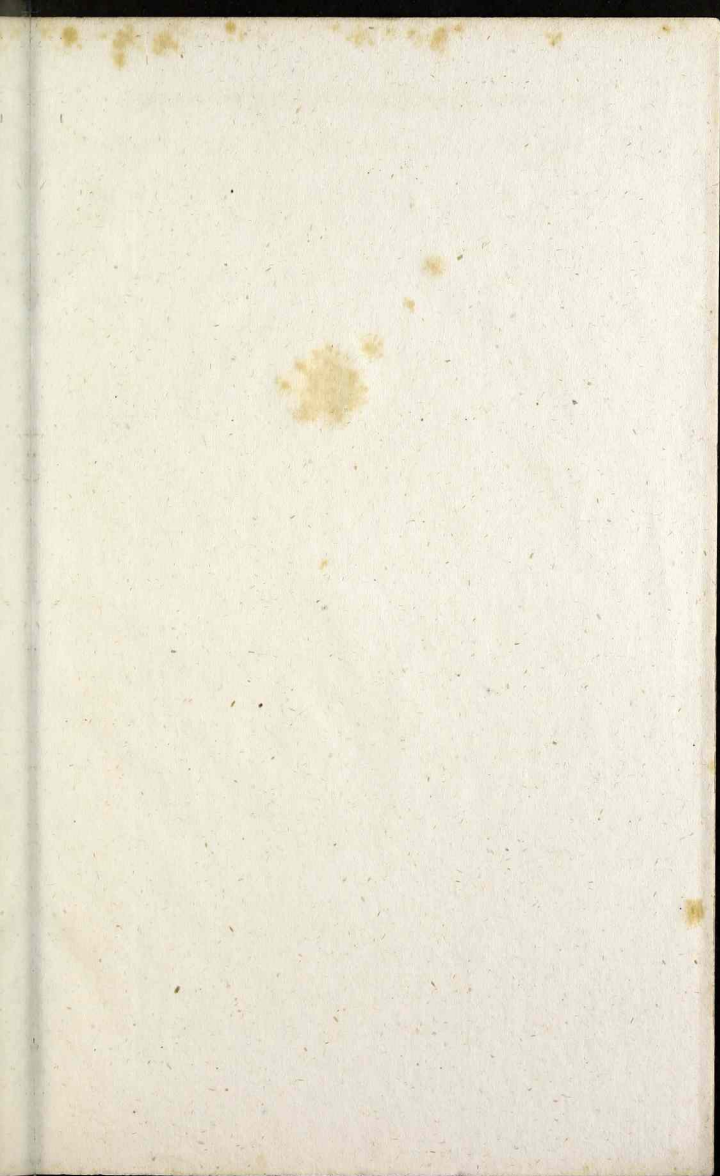
Ann. 2. Skriftemaalet er en Forberedelse til den hellige Nadveres værdige Nydelse. Det bestaaer af de to Stykker: 1. Syndsbejdelsen, som vi skulle aflægge for Gud i et oprigtigt Hjerter, hvortil vi opfordres i Skriftestalen, og 2. Tilsigelsen af Syndernes Forladelse, som Skriftefaderen meddeler hver især af Kommunikanterne i den treenige Guds Navn.

115. Hvad vil det sige, at Daaben og den hellige Nadvere ere Sacramenter?

Vi kalde Daaben og den hellige Nadvere Sacramenter, og mene dermed, at de ere hellige Handlinger, som Christus har indstiftet, og i hvilke han under synlige Tegn meddeler os sine Naadegaver.

Ann. Daaben og Nadveren tilligemed Guds Ord og Bonnen kaldes Kirkens Naademidler, det er: Midler, som Christus har anordnet i sin Kirke, ved hvilke vi deelagtiggjøres og befæstes i hans Naade. Vi ville af Hjertet takke Herren, fordi han i Daaben har optaget os i sit Naaderige, og vi ville slittigen benytte de øvrige Naademidler, at vi maae „være i vor Herres og Frelsers Jesu Christi Naade og Kundskab.“ 2 Petr. 3, 18.

Men han selv, den Fredens Gud, hellige Eder ganske og aldeles! Og gid Eders ganske Aand og Sjæl og Legeme maa bevares ustraffeligen i vor Herres Jesu Christi Tilkommelse! Han er trofast, som Eder kaldte; han skal og gjøre det. Amen! (1 Theosf. 5, 23. 24.)

184

The first...

...

...

